

STAATSDEELNEMINGEN EN FINANCIERING VAN HET BEDRIJFSLEVEN

Een onderzoek naar de handelingen, taken van de Rijksoverheid
op het beleidsinstrument staatsdeelnemingen en financiering
van het bedrijfsleven, 1940 - 1995

PIVOT-rapport nr. 57

Dit rapport is een gezamenlijke uitgave van het Ministerie van
Economische Zaken en het Ministerie van Financiën
&
Rijksarchiefdienst/PIVOT
Ministerie van OCW

Tekst: Drs G. Beks/drs A.G. de Vries
Vormgeving: Rijksarchiefdienst/PIVOT
Illustraties: W.D. Küller
Druk: Enroprint

ISSN: 0928-0448
ISBN: 90-74442-56-0

Den Haag, februari 1998

INHOUDSOPGAVE

Verantwoording en afbakening van het onderzoek

- 1. De Staat: deelnemingen en financiering van het bedrijfsleven**
Doelstellingen van de Staat bij deelnemingen
Aangaan en verkoop van deelnemingen
- 2. Organisatie van de ministeries van Financiën en Economische Zaken**
- 3. Financieringsinstrumenten van de overheid**
- 4. Vennootschappen**
De structuur van een vennootschap
Het bestuur van de vennootschap
De algemene vergadering van aandeelhouders
De raad van commissarissen
Commissaris van overheidswege
De regeringswaarnemer
- 5. De E.E.G. en staatsdeelnemingen**
- 6. Machine leesbare gegevensbestanden**
- 7. Overzicht van actoren**
- 8. Handelingen**

Geraadpleegde literatuur

Beleidsnotities en rapporten

Bijlage 1 Overzicht van staatsdeelnemingen

**Bijlage 2 Alfabetisch overzicht van staatsdeelnemingen,
1940 - 1995**

**Bijlage 3 Alfabetisch overzicht van staatsdeelnemingen,
ultimo 1995**

Noten

PROJECT INVOERING VERKORTING OVERBRENGINGSTERMIJN

Voor u ligt het rapport waarin de uitkomsten van een onderzoek, gehouden in het kader van het Project Invoering Verkorting Overbrengingstermijn (PIVOT), zijn weergegeven. PIVOT is een projectorganisatie die in mei 1991 door de Algemene Rijksarchivaris in het leven is geroepen. De aanleiding daarvoor vormde de (voorgenomen) verkorting van de overbrengingstermijn conform de nieuwe Archiefwet van vijftig naar twintig jaar. Vanuit het oogpunt van democratisering van het openbaar bestuur moet deze termijnverkorting positief worden beoordeeld. Immers: eerder overgedragen archieven worden ook eerder openbaar en toegankelijk voor het publiek. Voor de Rijksarchiefdienst betekent deze termijnverkorting echter dat, wanneer er geen maatregelen worden genomen, zij overstroomd wordt met archiefmateriaal. De neerslag van dertig jaar overheidshandelen zou immers bij de invoering van de nieuwe wet ineens moeten worden overgebracht naar de depots van de archiefdiensten. Voor de centrale rijksorganen wordt de omvang van deze stroom van gegevensbestanden geschat op ongeveer 600 strekkende kilometer over de periode 1943-1973, en over de periode 1973-1990 op nog eens eenzelfde hoeveelheid. Omdat een dergelijke hoeveelheid archiefmateriaal niet beheersbaar en hanteerbaar is en de opslag ervan te kostbaar, heeft de Rijksarchiefdienst in het kader van PIVOT tezamen met de verschillende Hoge Colleges van Staat en de ministeries maatregelen getroffen om deze vloed te kanaliseren.

Bij het uitvoeren van deze inhaaloperatie moesten reeds bestaande problemen bij de archiefzorg van de rijksoverheid in versneld tempo worden opgelost. Onder de oude Archiefwet zijn grote achterstanden in het selecteren van naoorlogs archiefmateriaal en het overbrengen van archief van vóór 1940 naar de Rijksarchiefdienst geconstateerd. In inspectierapporten van deze dienst was daar al op gewezen, maar door het rapport 'Archiefbeheer en -behoud bij het Rijk' dat de Algemene Rekenkamer in 1988 uitbracht, is dit probleem pas in zijn volle omvang tot politiek Den Haag doorgedrongen.

PIVOT is mogelijk geworden door het inzetten van extra financiële middelen die de minister van WVC in 1991 heeft toegezegd:

fl. 17 miljoen over een periode van tien jaar (de looptijd van het project). Daarnaast zetten de ministeries en de Hoge Colleges van Staat, zelf immers verantwoordelijk voor selectie en overdracht van hun archieven, elk eigen middelen in om deze operatie mogelijk te maken. Afspraken daarover zijn vastgelegd in convenanten die de verschillende secretarissen-generaal of vertegenwoordigers van de Hoge Colleges van Staat met de Algemene Rijksarchivaris hebben gesloten.

1. De uitgangspunten van PIVOT

Om de hierboven beschreven papiervloed op een verantwoorde manier te kunnen beperken heeft PIVOT een nieuw selectie-instrument ontworpen. De traditionele selectiemethoden zijn voor een operatie van deze omvang niet toereikend: zij zijn te arbeidsintensief en dus te kostbaar waarbij de reden van de gevoerde selectie niet altijd duidelijk wordt geformuleerd. Bij de traditionele selectie worden als criteria gebruikt: de inhoudelijke of informatieve waarde van documenten en de plaats die zij innemen in een geheel van een dossier, een archief of verzameling archieven. Aangezien men bij die manier van selecteren geen model hanteert waarmee men de context van de gegevens in kaart kan brengen, kan men aan de gegevens 'an sich' moeilijk een waarde toekennen. De functie van de gegevens is in dat geval niet te achterhalen. Het gevolg hiervan is een subjectieve selectie omdat iedereen die selecteert een eigen interpretatie aan de gegevens geeft.

PIVOT is van mening dat de selectie moet worden uitgevoerd vanuit het gezichtspunt van het overheidsorgaan of de organen die deze documenten in het kader van hun taak en het daaruit voortvloeiende handelen hebben ontvangen of geproduceerd: niet de informatiewaarde van documenten maar de waardebepaling van handelingen van overheidsorganisaties staat centraal. Met de gegevensbestanden die naar de RAD worden overgebracht moet het handelen van de overheid in relatie tot haar omgeving op hoofdlijnen te reconstrueren zijn. Daarbij wil PIVOT met het resultaat van de selectie op basis van dit doel

bronnen voor de kennis van en het inzicht in de Nederlandse samenleving (en cultuur) veiligstellen voor blijvende bewaring.

De methode om dit te bereiken vormt het institutioneel onderzoek. Deze methode is in de afgelopen jaren ontwikkeld aan de hand van praktijkervaringen en nieuwe, theoretische inzichten uit binnen- en buitenland. Via wet- en regelgeving en andere bestuurlijk-organisatorische bronnen wordt nagegaan welke handelingen overheidsorganen verrichten. Op basis van de handelingen kan achterhaald worden welke neerslag er in principe zou moeten zijn. Met andere woorden, de selectie zal niet meer plaatsvinden op basis van het archiefstuk zelf, maar op basis van de handeling. Handelingen worden gewaardeerd in het kader van de context.

Uiteindelijk zal PIVOT de overdracht van het geselecteerde materiaal naar de depots van de Rijksarchiefdienst begeleiden. De rijksorganen zijn zelf verantwoordelijk voor de fysieke selectie en bewerking die de archieven en andere gegevensbestanden moeten ondergaan om ze geschikt te maken voor overdracht. Desgewenst zal PIVOT daarbij een adviserende rol spelen. Richtsnoer voor de bewerking na het institutioneel onderzoek en de institutionele selectie vormen de door de Permanente Commissie Documentaire Informatievoorziening (PCDIN) in september 1991 aanvaarde 'Normen voor goede en geordende staat' (zie hiervoor ook de PIVOT-brochure "Om de kwaliteit van het behoud: normen 'goede en geordende staat' bij overname door PIVOT/Rijksarchiefdienst van archieven van rijksorganen" ('s-Gravenhage 1993).

2. Het institutioneel onderzoek

Om het voor de selectie noodzakelijke inzicht te krijgen in het handelen van de overheidsorganen is PIVOT in eerste instantie institutionele onderzoeken gestart bij de verschillende ministeries. De onderzoekers worden door PIVOT zelf en door de verschillende ministeries ingezet. Zij nemen tezamen ongeveer 130 onderzoeksgebieden of beleidsterreinen voor hun rekening. Per beleidsterrein beschrijft de onderzoeker de historische ontwikkeling van dat beleidsterrein als context van de handelingen die er sinds 1940 zijn verricht. De onderzoeksperiode verschilt per beleidsterrein, maar bestrijkt in het algemeen de jaren 1940 tot heden.

Uitgangspunt bij de onderzoeken vormt de Methode van Institutioneel Onderzoek (MIO), neergelegd in de brochure 'Handelend optreden' (PIVOT-brochure, 's-Gravenhage 1994). De resultaten van een institutioneel onderzoek worden beschreven in een Rapport Institutioneel Onderzoek (RIO). Een RIO is de contextbeschrijving van een beleidsterrein waarop de overheid handelend optreedt en omvat:

1. een historische schets van (de ontwikkeling van) het beleidsterrein waarop het onderzoek betrekking heeft, inclusief:
 - de doelstellingen van de overheid op het beleidsterrein;
 - de overheidsorganen (in de RIO's 'actoren' genoemd);
 - de onderlinge relaties tussen overheidsorganen;
 - de ontwikkeling van de beleidsinstrumenten;
 - een beschrijving van het taakgebied waartoe het beleidsterrein behoort.
2. een overzicht van de handelingen waarvoor overheidsorganen verantwoordelijkheid dragen, inclusief:
 - de looptijd van elke handeling (begin- en einddatum)
 - de grondslag (bron) van elke handeling
 - het produkt van de handeling (indien bekend)
 - (zo mogelijk) een thematische of procedurele ordening van de handelingen, waardoor men de handelingen in hun context kan zien.

Een belangrijk begrip in het institutioneel onderzoek vormt de 'handeling'. Een handeling is een complex

van activiteiten, gericht op de omgeving, die een orgaan op grond van attributie of delegatie verricht ter vervulling van een taak en voor het verrichten waarvan dat orgaan verantwoordelijk is. Aangezien we niet alleen willen beschrijven wat de overheid moet doen maar ook wat zij daadwerkelijk doet, gebruiken we als bron voor het beschrijven van het handelen niet alleen officiële wet- en regelgeving en de daaruit voortvloeiende algemene maatregelen van bestuur, Koninklijke besluiten, ministeriële regelingen en beschikkingen zoals instellings-, opheffings- en organisatiebesluiten als onderzoeksbron, maar ook jaarverslagen en jaaroverzichten, staatsalmanakken, memories van toelichting op de rijksbegroting en op bovengenoemde wetten, beleidsnota's, archieven, tijdschriften en andere literatuur. Daarnaast vormen interviews met beleidsmedewerkers en andere deskundigen - in en buiten de overheid - op het beleidsterrein een bron van informatie.

Naast het begrip 'handeling' neemt het begrip 'actor' in het institutioneel onderzoek een belangrijke plaats in. Het begrip actor volgens de PIVOT-methode wordt gedefinieerd als een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein. Strekten de PIVOT-onderzoeken zich tot 1995 uit tot de handelingen van rijksoverheidsorganen in de strikte zin van het woord, in de nieuwe Archiefwet wordt, gebaseerd op de Algemene wet Bestuursrecht 1993, onder het begrip 'overheidsorgaan' ook verstaan (organen van) overheidsstichtingen, verenigingen en vennootschappen die, ook voor zover zij niet krachtens publiekrecht zijn ingesteld, toch met openbaar gezag zijn bekleed of waaraan één of meer overheidstaken zijn opgedragen en de daarvoor benodigde publiekrechtelijke bevoegdheden zijn toegekend. Het begrip 'overheidsorgaan' is hiermee aanzienlijk verbreed.

In de onderzoeksrapporten worden niet de handelingen van particuliere instellingen opgenomen. Wel wordt hun rol op het beleidsterrein beschreven. Op grond van het acquisitieprofiel van het Algemeen Rijksarchief wordt bepaald of de archieven van particuliere instellingen voor overbrenging in aanmerking komen.

3. De toepassingsmogelijkheden

De resultaten van het institutioneel onderzoek, neergelegd in het RIO, worden daarna verwerkt in een wettelijk voorgeschreven selectie-instrument: de selectielijst, in PIVOT-termen het basis selectiedocument (BSD). De selectielijst is een lijst van handelingen die elk voorzien zijn van de waardering 'bewaren' of 'vernietigen'. De selectielijst volgt de beschrijving van het RIO: in overleg met de betreffende instelling(en) wordt aan de hand van deze selectielijst bezien welke gegevensbestanden voor 'de eeuwigheid' geselecteerd moeten worden en uiteindelijk overgedragen worden aan de Rijksarchiefdienst. De ontwerp selectielijst wordt ter inzage gelegd bij verscheidene instanties en de zorgdrager(s) bied(t)(en) de ontwerp-selectielijst aan de minister van OCenW aan. De definitieve selectielijst wordt vastgesteld door de zorgdrager(s) in kwestie en de minister/staatssecretaris van Ocenw.

Wanneer de inhaaloperatie eenmaal voltooid is, zijn we er nog niet. In de toekomst moet worden voorkomen dat nieuwe achterstanden ontstaan bij selectie en overdracht van gegevensbestanden. Om de toepassingsmogelijkheden van het institutioneel onderzoek ook voor de toekomst te kunnen garanderen, is het daarom noodzakelijk om ontwikkelingen in taken, handelingen en organisatie van de overheid, alsmede de grondslag van die taken en handelingen bij te houden. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de zorgdragers. Het RIO en het BSD kunnen gebruikt worden als basis voor de ontwikkeling van een structureel documentair informatieplan teneinde het beheer van de gegevensbestanden die de Rijksarchiefdienst na 20 jaar verwerft en het beheer van de gegevensbestanden bij de voor het beheer verantwoordelijke organen zelf te verbeteren.

Zo kan in samenwerking met de betreffende organen worden voorkomen, dat zich in de toekomst nieuwe, onbeheersbare stuwmeren van archief en andere gegevensbestanden zullen vormen.

4. Volumevermindering archieven en vergroting opslagcapaciteit

Ook op deze terreinen is PIVOT werkzaam. Volumevermindering kan voor bepaalde archieven worden bereikt door middel van substitutie: het overzetten van de informatie op een andere drager, bijvoorbeeld microfilm, microfiches en in de toekomst wellicht beeldplaat. Inmiddels kon uitbreiding van de opslagcapaciteit van bestaande depots in het Algemeen Rijksarchief met ca. 25 km. worden gerealiseerd door de installatie van verrijdbare stellingen (compactus).

Gewapend met de opgedane ervaring zal PIVOT ook over deze kwesties de rijksorganen kunnen adviseren, die daarmee bij het moderne gegevensbeheer weer hun voordeel kunnen doen.

Den Haag/Algemeen Rijkarchief/PIVOT/1 juni 1995.

VERANTWOORDING EN AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK

In dit rapport worden de handelingen in kaart gebracht die door de overheid verricht worden in het kader van de toepassing van het beleidsinstrument staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven in de periode 1940 - 1995. De einddatum van het onderzoek is bepaald op 31 december 1995. Het onderzoek werd verricht bij het ministerie van Financiën en bij het ministerie van Economische Zaken. Deze ministeries zijn het meest betrokken bij het beleidsinstrument staatsdeelnemingen. Daarnaast zijn handelingen van de betrokken vakministers opgenomen. Er kan niet worden gesproken van handelingen op een beleidsterrein omdat een beleidsterrein wordt gekenmerkt door de overheidsdoelstellingen en de middelen die ingezet worden ter realisatie van die doelstellingen.

Het rapport is tot stand gekomen in overleg met medewerkers van de Directie Financieringen van het ministerie van Financiën (J.H.M. van der Geest, drs. J.C. de Groot en drs. R.G. de Stoppelaar), de MU Generale Thesaurie van hetzelfde ministerie en met de Directie Financiering en Deelnemingen van het ministerie van Economische Zaken (drs. J. de Vreeze en M. Vuijk). Uiteraard berust de verantwoordelijkheid voor de inhoud van het rapport bij de samenstellers.

De handelingen die in dit rapport beschreven staan zijn, behalve uit literatuur, afkomstig uit wet- en regelgeving en statuten van BV's en NV's waarin de Staat participeert. Daarnaast werd veelvuldig gebruik gemaakt van beleidsnotities, kamerstukken, en jaarverslagen.

Het onderzoek beperkt zich tot de zorg voor de financiering van bedrijven en het beheer van staatsdeelnemingen. Voor de overheid is het deelnemen in een bedrijf geen doel op zich maar een beleidsinstrument.¹ Het handelen van de Staat bij deelnemingen is te onderscheiden in het aangaan en het verkopen van staatsdeelnemingen. Daarnaast heeft de Staat een taak bij het beheer van deelnemingen. Sinds het begin van de jaren '70 werd de overheidsbemoeienis met de economische infrastructuur groter. Dit was een gevolg van de economische crisis, die zich toen voltrok. De doelstellingen van de overheid werden vastgelegd in de nota inzake het economische structuurbeleid. Hoofddoelen waren volledige en volwaardige werkgelegenheid en een bevredigende ontwikkeling van het reëel inkomen per hoofd van de bevolking. Tot het algemeen (economische) structuurbeleid² van de overheid worden als beleidsmiddelen gerekend de maatregelen die betrekking hebben op het scheppen van een gunstig (fiscaal) klimaat voor investeringen, het verbeteren van de financiële structuur van het bedrijfsleven, het bevorderen van de export en het nemen van infrastructurele maatregelen. Naast het structuurbeleid worden onderscheiden het sectorbeleid en het facettenbeleid. Beide vormen van economisch beleid blijven hier verder buiten beschouwing. In het kader van het structuurbeleid worden in dit rapport niet behandeld het bevorderen van de export, het scheppen van een gunstig fiscaal klimaat voor investeringen, en maatregelen gericht op infrastructurele verbeteringen. Het institutioneel onderzoek zal beperkt zijn tot het aspect van de verbetering van de financiële structuur van het bedrijfsleven. Hierbij kan onderscheiden worden financieringen met staatsgarantie³ en directe overheidsfinanciering.⁴ Het verstrekken van subsidies wordt buiten beschouwing gelaten.

1. DE STAAT: DEELNEMINGEN EN FINANCIERING VAN HET BEDRIJFSLEVEN

Ten gevolge van een liberale industriepolitiek ontstonden aan het eind van de negentiende eeuw de eerste 'staatsdeelnemingen'. De wens om een afzonderlijke administratie te voeren voor staatsbedrijven ("takken van rijksdienst met een commercieel karakter") leidde in 1912 tot de zogenaamde Bedrijvenwet (Stb. 85). Een definitie van het bedrijfsbegrip werd daarin niet gegeven. Een tak van rijksdienst werd een staatsbedrijf in de zin van de Bedrijvenwet door de aanwijzing als zodanig bij speciale wet. Voortaan werd de administratie van staatsbedrijven ingericht als bij particuliere ondernemingen. In 1928 (Stb. 249) werd deze wet herzien. Voor de bij de algemene rijksdienst toegepaste administratie van uitgaven en ontvangsten kwam een administratie van lasten en baten en van kapitaaluitgaven en -ontvangsten in de plaats. In het bijzonder voor de berekening van kostprijzen van produkten die de bedrijven voortbrachten en voor het verkrijgen van een duidelijk beeld van de exploitatieresultaten werd de laatstbedoelde administratie noodzakelijk geacht. Nu ook kwamen er voorschriften met betrekking tot de kapitaalvoorziening en het kasbeheer. Deze voorschriften hadden tot doel "de bedrijven zoveel mogelijk tot zelfstandige administratieve eenheden te maken." In artikel 88 van de Comptabiliteitswet 1927 (Stb. 259) was voorgeschreven dat bij wet de nodige algemene bepalingen voor het bedrijfsbeheer zouden worden vastgesteld en dat de takken van rijksdienst bij wet zouden worden aangewezen. Dit resulteerde in een aantal afzonderlijke wetten. Het ging hierbij om aanwijzingen van bijvoorbeeld: de Staatsmijnen in Limburg (wet van 29 december 1928, Stb. 516), het Staatsgasbedrijf (wet van 21 februari 1957, Stb. 73), het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf (wet van 21 december 1928, Stb. 474) en het Staatsvissershavenbedrijf (wet van 29 december 1928, Stb. 515). Tevens werd in artikel 89 Comptabiliteitswet 1927 geregeld dat betreffende deze takken van rijksdienst in de algemene begroting geen artikelen zouden worden opgenomen dan "die welke nodig zouden zijn om de uitkomsten van en de verrekeningen met het afzonderlijk beheer tot uitdrukking te brengen en de kapitaalverhouding te regelen." In de Comptabiliteitswet (CW) 1976 bleven deze bepalingen gehandhaafd. Artikel 40 van de Comptabiliteitswet bepaalde dat voor de oprichting of de mede-oprichting van een privaatrechtelijke rechtspersoon of bij deelneming in een privaatrechtelijke rechtspersoon door de Staat der Nederlanden waarbij een bedrag van f 100.000,- is gemoeid, machtiging is vereist bij of krachtens de wet. Als toelichting op dit artikel vermeldde de minister dat de commissie Simons zich heeft afgevraagd of voor oprichting van en deelneming in privaatrechtelijke lichamen door de Staat een machtiging bij wet is vereist. Deelneming in publiekrechtelijke lichamen was al geregeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen (art. 30, lid 2 en art. 34, lid 4). In deze wet was bepaald dat dergelijke deelnemingen bij of krachtens wet moesten geschieden. De praktijk kende al wel gevallen van een wettelijke regeling inzake deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen, zoals de oprichting van de NV Luchthaven Schiphol (1957) en de mede-oprichting van de Stichting Nationaal Luchtvaartlaboratorium (1937). De minister nam de aanbeveling van de commissie inzake de oprichting van privaatrechtelijke rechtspersonen over hetgeen heeft geresulteerd in artikel 40. De wettelijke eis ten aanzien van deelnemingen is echter niet gesteld. De minister motiveerde dit als volgt: "In veel gevallen is de deelneming door de Staat van ondergeschikte betekenis. Men denke aan deelneming als lid van verenigingen of door het verkrijgen van een gedeelte van de aandelen van een door anderen opgerichte naamloze vennootschap. Voor belangrijke deelnemingen kan ook een machtiging van de wetgever worden gevraagd." In het voorlopig verslag van de kamer werden geen nadere opmerkingen over dit onderwerp gemaakt. De eerste wijziging van de Comptabiliteitswet (1988)⁵ volgde onder meer een aanbeveling van de sub-commissie Van Dijk van de vaste commissie voor de Rijksuitgaven. Deze aanbeveling is neergelegd in het rapport 'Steunverlening individuele bedrijven'.⁶ Bij het deelnemen van de Staat in een privaatrechtelijke onderneming is ervoor gekozen om een bepaalde taak niet door de overheid zelf te laten uitoefenen. De Staat krijgt door de deelneming wel invloed op de uitoefening van deze taak. De taak werd uitgevoerd door de onderneming. De rol van aandeelhouder door de Staat vindt plaats binnen de grenzen van de wet (het vennootschapsrecht). Een aantal van de staatsdeelnemingen wordt bepaald door specifieke wetgeving. Bijvoorbeeld bij de Koninklijke PTT: de Postwet en de Telecommunicatiewet.

De wetwijziging van 1988 creëerde de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen tot (mede)oprichting van een privaatrechtelijke rechtspersoon over te gaan zonder de tijdrovende wetsvoorbereiding. In het nieuwe artikel 40 werd bepaald dat in dergelijke gevallen een voornemen tot (mede)oprichting schriftelijk aan de Eerste en de Tweede Kamer moest worden gemeld. De Kamers der Staten-Generaal konden daarop om nadere inlichtingen verzoeken en eventueel alsnog besluiten om een voorafgaande machtiging te eisen. Ten aanzien van deelnemingen golden dezelfde regels indien het een naamloze of besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid betrof, indien de Staat door de voorgenomen deelneming tenminste 5% van de aandelen hield of verkreeg en met de deelneming een belang van tenminste f 1 miljoen was gemoeid. Hetzelfde gold bij verstrekking van in aandelen converteerbare leningen onder dezelfde voorwaarden. Van alle andere deelnemingen en verstrekkingen alsook van het vervreemden van deelnemingen en in aandelen converteerbare leningen doet de minister wie het aangaat alsnog achteraf mededeling aan beide kamers van de Staten-Generaal. Voor (mede)oprichting is de machtiging bij wet regel, bij deelnemingen en verstrekkingen is de mededelingsprocedure regel en machtiging bij wet uitzondering. Dit laatste is van belang omdat met name deelnemingen en verstrekkingen met een financieringsdoel de continuïteit van een onderneming kunnen waarborgen. Bij deelnemingen en verstrekkingen moeten wel steeds begrotingsvoorzieningen bij wet worden getroffen. Artikel 80 van de Comptabiliteitswet 1976 regelde de bevoegdheden van de Algemene Rekenkamer ten aanzien van het toezicht op bedrijven die steun ontvangen van de Staat. De vierde wijziging van de Comptabiliteitswet (1996) bevatte een groot aantal redactionele wijzigingen. Bepalingen betreffende staatsdeelnemingen zijn in de vierde wijziging van de Comptabiliteitswet vastgelegd in de artikelen 29 lid 3, artikel 34 lid 1 en artikel 65 lid 2. In artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 was de bepaling inzake het oprichten of mede-oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon in hetzelfde artikel en hetzelfde lid opgenomen als de bepaling inzake het deelnemen door de Staat in een besloten of een naamloze vennootschap. In artikel 29 van de Comptabiliteitswet was in lid 1 de bepaling opgenomen inzake het oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon en in lid 3 de bepaling inzake staatsdeelneming. Sinds de Comptabiliteitswet 1976 is voor bepaalde deelnemingen machtiging van de wetgever vereist.

Op grond van artikel 59, lid 4 van de Comptabiliteitswet stuurt de minister van Financiën jaarrekeningen en interne accountantsrapporten over de jaarrekeningen, van de door het ministerie beheerde deelnemingen, aan de Algemene Rekenkamer.

Naast deelnemingen bestaan ook de zogenaamde één gulden stichtingen. Deze stichtingen komen voort uit continuïteitsproblemen van bedrijven waaraan de Staat financiële middelen heeft verstrekt om te kunnen overleven. Een deel of alle aandelen worden daarbij in stichtingen ondergebracht, zodat alleen de economische eigendom in handen van de Staat is gekomen.⁷

Door de vaste Commissie voor de Rijksuitgaven werd, in overleg met de vaste Commissies voor Economische Zaken, Financiën, en Sociale Zaken, op 20 september 1978 besloten een sub-commissie 'Steunverlening individuele bedrijven' in te stellen. Deze kreeg een tweeledige taak:

- a. het instellen van een onderzoek naar het beleid betreffende de steunverlening en garanties aan individuele bedrijven met overheidsmiddelen en
- b. het doen van voorstellen ter verbetering van de parlementaire controle op voornoemd beleid.

De commissie onderzocht "steunverleningen die een individueel karakter hebben, dat wil zeggen waarbij de toepassing (mede) bepaald wordt door toetsing aan de concrete omstandigheden van het individuele bedrijf."⁸ Bij het onderzoek werd onder andere gelet op doelstellingen, criteria, voorwaarden van de steun, de duidelijkheid van de steunregeling, en de effectiviteit van de regeling.

In 1980 stelden de ministers van Financiën en Economische Zaken maatregelen voor ter versterking van de eigen-vermogenspositie van het bedrijfsleven. De financieringspositie van bedrijven zou verbeterd kunnen worden door:

- a. verlichting van de algemene financieringsproblematiek;
- b. bevordering van de belangstelling van particulieren voor aandelen door opneming in de inkomstenbelasting van een vrijstelling van f 500,-- voor dividend ontvangen van in Nederland gevestigde lichamen;
- c. vermindering van knelpunten voor de financiering van met name kleinere en middelgrote bedrijven;
- d. onderzoek naar nieuwe dan wel aangepaste vormen van kredietverschaffing.⁹

In 1985 verscheen het heroverwegingsrapport 'Verkoop Staatsdeelnemingen'.¹⁰ Het rapport gaf een antwoord op de vraag of "het wenselijk is het huidige bestand aan deelnemingen van de Staat in vennootschappen te handhaven of af te stoten." Hiertoe werd een werkgroep ingesteld die onderzocht heeft "of de motieven die bij de verwerving van de onderscheiden staatsdeelnemingen de doorslag hebben gegeven nog dezelfde geldingskracht bezitten." Deze werkgroep bestond uit ambtenaren van de ministeries van Financiën en Economische Zaken. Het rapport geeft een overzicht van het kabinetsbeleid t.a.v. de verkoop van staatsdeelnemingen. Het kabinet neemt de stelling uit het rapport over dat het deelnemen van de overheid in bedrijven geen doel op zich is. Bovendien neemt het kabinet de stelling in dat als algemene beleidslijn de voorkeur moet worden gegeven aan de afstoting van deelnemingen. De overheid treedt in beginsel niet op als ondernemer of als belegger in de marktsector. De verkoop of afstoting van deelnemingen zal gebeuren op grond van een zakelijke en ad hoc benadering. In het rapport is wel een aantal criteria en randvoorwaarden vermeld. Het kabinet zal niet geforceerd tot verkoop van belangen overgaan. De marktomstandigheden zullen mede bepalend zijn ten einde een zo hoog mogelijke opbrengst te realiseren. Door de Algemene Rekenkamer werd in 1993 een onderzoek verricht naar de staatsdeelnemingen.¹¹ In het eerdergenoemde heroverwegingsrapport werd aangegeven dat overgegaan zou worden tot afstoting van deelnemingen. Negen jaar later constateerde de Algemene Rekenkamer dat dit voornemen slechts ten dele gerealiseerd was. Het aantal staatsdeelnemingen was zelfs gegroeid van 40 tot 45. Steeds heeft de werkgroep bekeken of de deelneming nog het geëigende middel is dat bij het oorspronkelijke doel van de overheid is gekozen.

Doelstellingen van de Staat

Het deelnemen van de overheid¹² in een bedrijf moet worden gezien als een beleidsinstrument¹³ en niet als een doel op zichzelf. De belangrijkste redenen van de overheid om deelnemingen aan te gaan zijn: misbruik van monopolieposities tegengaan, een gebrek aan particulier initiatief van Nederlandse zijde, en financiering van het bedrijfsleven. De doelstellingen van de overheid ten aanzien van de financiering van bedrijven zijn altijd economisch van aard en zijn zeer divers. Bij staatsdeelnemingen stelt de Staat zich tot doel:

- a. staatsdeelneming om een gewenst niveau van openbare voorzieningen in stand te houden;
- b. staatsdeelneming in het kader van de exploitatie van een monopolie;
- c. staatsdeelneming om in een eigen behoefte van de Staat te voorzien.

Daarnaast gelden andere doelstellingen die veelal expliciet bij de desbetreffende deelneming vermeld worden.¹⁴ Hierbij kan gedacht worden aan:

- publieke functie van de instelling (De Nederlandsche Bank N.V.);
- belang van voldoende financieringsmogelijkheden voor de lagere overheden en publiek-rechtelijke lichamen (Bank voor Nederlandsche Gemeenten, Nederlandsche Water-

- schapsbank);
- vermogensversterking van een bank en het bijzondere belang van een bank voor een economische sector (NMB, midden- en kleinbedrijf).
 - weer op gang brengen van het produktie-apparaat in Nederland, later het bevorderen van de nationale welvaart, in het bijzonder bij het stimuleren van het Nederlandse bedrijfsleven en bij de financiering van bedrijfsinvesteringen (Herstelbank, later Nationale Investeringsbank, MIP), of herstel van verwoestingen van mei 1940 (Maatschappij Overijsselse Kanalen);
 - het stimuleren van de stroom van particulier kapitaal naar ontwikkelingslanden (FMO);
 - positie van de Staat als geldnemer en schuldenaar (Kantoor voor Staatsobligaties);
 - belang van een bedrijf als leverancier van strategische apparatuur voor Defensie (HSA, KNSF, Eurometaal);
 - behartigen van regionale belangen (o.a. LIOF, OOM, BOM en NOM) en evenwichtige en doelmatige beheersconstructie voor een haven (Haven van Vlissingen);
 - behartigen van het algemeen belang bij een maatschappelijk gevoelige zaak (COVRA, AVR-chemie);
 - het bevorderen van de participatie van andere (particuliere) deelnemers (COVRA, AVR-chemie, DSM);
 - nationale belangen (KLM, Schiphol, regionale luchthavens, NS, Aandelenbezit Streekvervoer, LTM, BBA, NGU, UCN, Hoogovens, NEOM, VAM, EBN);
 - instandhouden onderneming (Vredestein, Congresgebouw) en de regelmatige dienst op Engeland voor post- en passagiersvervoer (Stoomvaartmaatschappij "Zeeland").

De financiering van ondernemingen werd door de overheid al direct na afloop van de Tweede Wereldoorlog gebruikt als beleidsmiddel. Hiertoe werd de Herstelbank N.V. opgericht.¹⁵ Deze had tot doel het financieren van ondernemingen in Nederland door middel van het verstrekken van leningen, het stellen van borgtochten en het deelnemen in het kapitaal. Daarnaast was de bank opgedragen gelden te beheren, die door de overheid bestemd werden voor tegemoetkomingen in geleden oorlogsschaden en het voeren van administraties betreffende deze schaden. In 1947 kwam de Regeling Bijzondere Financiering tot stand; een overeenkomst tussen de Staat (minister van Financiën) en de Herstelbank op grond waarvan deze bank kon overgaan tot het verstrekken van krediet, waarbij de Staat voor een deel garant zou staan. De Herstelbank is later overgegaan in de Nationale Investeringsbank. De Regeling Bijzondere Financiering wordt nu uitgevoerd door deze rechtsopvolger van de Herstelbank. De overheidsgarantie is terug te vinden op de begroting van Financiën.

Aangaan en verkoop van deelnemingen

De minister van Financiën vervult een coördinerende rol bij de verkoop van staatsdeelnemingen. Ten aanzien van deelnemingen dient een onderscheid gemaakt te worden in: aankoop van aandelen, beheer van bestaande deelnemingen en verkoop van aandelen. Bedrijven waarin de Staat deelneemt zijn verplicht jaarlijks in te dienen:

1. de verlies- en winstrekening met toelichting;
2. het jaarverslag met bijbehorende gegevens;
3. het accountantsrapport.

Op grond van artikel 59, lid 4 van de Comptabiliteitswet stuurt de minister van Financiën jaarrekeningen en interne accountantsrapporten over de jaarrekeningen, van de door het ministerie beheerde deelnemingen, aan de Algemene Rekenkamer. De werkwijze die bij de verkoop wordt gevolgd, wordt vastgesteld in overleg met de betrokken minister en de minister van Financiën. Bij deze coördinatie wordt de minister van Financiën bijgestaan door een stuurgroep bestaande uit de Thesaurier-Generaal van zijn ministerie en de secretaris-generaal van het ministerie van Economische Zaken. Als randvoorwaarden bij de verkoop gelden de vennootschapsbelangen van een betrokken onderneming en de verhouding tussen enerzijds de verwachte winstuitkeringen bij behoud van de deelneming en de te verkrijgen middelen bij afstoting anderzijds. Uiteraard tellen ook de beursomstandigheden mee. Er zijn mede daardoor geen algemene regels vast te stellen wanneer tot verkoop dient te worden overgegaan. De relatie tussen de overheid en de vennootschap waarin wordt deelgenomen, wordt in het algemeen vastgelegd in de oprichtingsakte of de statuten van de vennootschap. Soms wordt een zogenaamde participatie-overeenkomst opgesteld. Indien een vennootschap dus al bestaat en als de overheid een deelneming verkrijgt, dan worden de statuten gewijzigd om de wijze waarop de overheid invloed kan uitoefenen vast te leggen. Veelal gaan aan de bepalingen in de statuten en dus bij de bepaling van de verhouding tussen de Staat en de vennootschap onderhandelingen vooraf. Het voorbereiden en opstellen van een machtigingswet gebeurt door de vakminister die namens de Staat deelneemt in een vennootschap en de minister van Financiën.

Tot 1976 werd een lijst met deelnemingen waarin de Staat deelneemt door de Algemene Rekenkamer opgemaakt. Sedert 1976 is dit een onderdeel van de begroting van het ministerie van Financiën.¹⁶

2. ORGANISATIE VAN DE MINISTERIES VAN FINANCIËN EN ECONOMISCHE ZAKEN ¹⁷

Het zijn voornamelijk de ministeries van Financiën en Economische Zaken die betrokken zijn bij deelnemingen en/of financieringen van het bedrijfsleven. Deze departementen hebben dan ook in hun organisatiestructuur een Directie die zich met name met deze materie bezig houdt.

In 1997 is binnen het ministerie van Financiën een viertal beleidsterreinen te onderkennen:

1. het algemene financieel-economische en monetaire beleid (zowel nationaal als internationaal);
2. het begrotingsbeleid;
3. het algemeen fiscaal beleid (nationaal);
4. het beleid ten aanzien van de uitvoering van de belastingwetgeving.

Er zijn dan ook binnen het ministerie vier Directoraten-Generaal, die verantwoordelijk zijn voor een beleidsterrein, te weten:

1. De Generale Thesaurie;
2. Het Directoraat-Generaal van de Rijksbegroting;
3. Het Directoraat-Generaal voor Fiscale Zaken;
4. Het Directoraat-Generaal der Belastingen.

Binnen het ministerie van Financiën is de Generale Thesaurie onderverdeeld in vijf directies en een agentschap:

1. de Directie Algemene Financiële en Economische Politiek (AFEP);
2. de Directie Buitenlandse Financiële Betrekkingen (BFB);
3. de Directie Binnenlands Geldwezen (BGW);
4. de Directie Financieringen (FIN);
5. de Directie Exportkredietverzekering en Investeringsgaranties (EKI);
6. het Agentschap van het ministerie van Financiën en Directie van de Grootboeken der Nationale Schuld.

De Directie Financieringen is onderverdeeld in twee afdelingen: de afdeling Financiering Bedrijven en de afdeling Beheer Deelnemingen. De Directie heeft de volgende doelstelling: "het creëren van meerwaarde voor de overheid door financiële interactie met het bedrijfsleven."

Afdeling Financiering Bedrijven

Hiervan uitgaande is de volgende doelstelling van de afdeling Financiering Bedrijven te onderscheiden: het vormgeven en uitvoeren van beleid gericht op

- a. het opheffen van knelpunten in de werking van kapitaalmarkten en met name de ondernemingsfinanciering en private financiering infrastructuur;
- b. energie-politieke vraagstukken;
- c. (de financiële aspecten van) het kansspelbeleid.

M.b.t. de onderscheiden taakgebieden ken het volgende worden opgemerkt:

Ondernemingsfinanciering

Het belangrijkste onderdeel van dit terrein wordt gevormd door de Regeling Bijzondere Financiering 1971. Daarnaast is de directie betrokken bij alle grote steunoperaties vanuit de overheid (Fokker, Nedcar, DAF, ROM's) en specifieke dossiers waar een financiële injectie van de Staat wordt gevraagd. Voorts is de afdeling betrokken bij financieringsoperaties op het gebied van infrastructuur.

Energie-politieke vraagstukken

Vaststelling winstaandeel en advisering van commissarissen bij, en het beheer van, staatsdeelnemingen actief op de markt voor energie. Het betreft hier: Gasunie (in- en verkoop van gas), Energie Beheer Nederland (deelname in gas- en olieconcessies), Ultra Centrifuge Nederland (verrijking van uranium) en NOVEM (ontwikkeling van energie- programma's).

Afdeling Beheer Deelnemingen

De taken van de Afdeling Beheer Deelnemingen liggen op de volgende terreinen:

1. beheer van staatsdeelnemingen

Het beheer van de deelnemingen omvat de beleidsvorming op het terrein van staatsdeelnemingen en het (mede)uitoefenen van de aandeelhoudersfunctie. De beleidsvorming ten aanzien van het beheer van deelnemingen heeft betrekking op kwesties als het dividendbeleid en het beleid ten aanzien van commissarissen van overheidswege. Ten aanzien van het uitoefenen van de aandeelhoudersfunctie dient een onderscheid gemaakt te worden tussen staatsdeelnemingen waarvoor Financiën beheersmatig alleen verantwoordelijk is en staatsdeelnemingen die Financiën beheert naast de vakdepartementen. De volgende deelnemingen zijn eigen Financiëndeelnemingen: Nationale Investeringsbank (NIB), NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Nederlandse Waterschapsbank NV (NWB), NV Haven van Vlissingen, NV Nederlands Inkoopcentrum (NIC), De Nederlandse Munt NV (DNM). Het beheer van De Nederlandse Bank NV (DNB) wordt door de collegadirectie BGW gedaan vanwege de nauwe relatie met het werkterrein.

Ten aanzien van het beheer van de overige deelnemingen wordt de invulling van het beheer mede bepaald door het betrokken vakdepartement.

De belangrijkste betrokken vakdepartementen zijn: ministerie van Economische Zaken (Hoogovens, Nedcar, Alpinvest, Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen [Rom's]) en het ministerie van Verkeer en Waterstaat (KLM, NS, KPN, NVLS).

In het kader van het beheer van de staatsdeelnemingen wordt jaarlijks door de Directie Financieringen een overzicht aan het Parlement gestuurd van alle staatsdeelnemingen en de mutaties die zich in het lopende jaar hebben voorgedaan.

2. verkoop van staatsdeelnemingen en het Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen

Op grond van de Comptabiliteitswet en het Besluit Privaatrechtelijke rechtshandelingen dient de minister van Financiën medewerking te verlenen aan de verkoop van staatsdeelnemingen. In de afgelopen 10 jaar heeft de Directie (mede) leiding gegeven aan een groot aantal verkooptransacties. De gevolgde werkmethode is bijna altijd dat er een stuur- en werkgroep, bestaande uit ambtenaren van het betrokken departement en de Directie veelal aangevuld met juridische en financiële adviseur, wordt opgericht. De financiële adviseur wordt geselecteerd uit de top investmentbankers (binnen- en buitenlandse). De juridische adviseur wordt bijna altijd geselecteerd uit de 5 grootste advocatenkantoren van Nederland. In voorkomende gevallen kunnen ook buitenlandse advocatenkantoren worden ingeschakeld. De stuurgroep wordt (mede) geleid door de (plv.) Directeur Financieringen.

3. advisering t.b.v. verzelfstandigingsprocessen

De Directie is op ad hoc basis betrokken bij een groot aantal verzelfstandigingen in de vorm van privaatrechtelijke rechtspersonen. De kennis en ervaring van de Directie ligt onder meer op het terrein van de openingsbalans en de financiële en juridische structurering van de verzelfstandiging. Betrokken partijen bij vakdepartementen zijn divers. Veelal is dit de betrokken beleidsdirectie, in andere gevallen de Directie FEZ. Andere betrokkenen binnen Financiën zijn de IRF en het Bifi team.

4. vervullen van commissaris- en bestuursfuncties bij staatsdeelnemingen

Binnen de Directie wordt een 15-tal commissariaats- en bestuursfuncties vervuld. Soortgelijke functies worden ook vervuld door andere ambtenaren van Financiën.

5. advisering van Financiën commissarissen bij staatsdeelnemingen

Alle Financiëncommissarissen hebben een persoonlijk adviseur voor hun commissariaat. De advisering omvat in ieder geval de voorbereiding van alle raden van commissarissen. Er bestaat een directe relatie tussen de adviseur en de commissaris.

6. advisering t.b.v. bijzondere marktgerelateerde operaties

Vanwege de bedrijfseconomische kennis en ervaring met marktgerelateerde operaties met een groot financieel belang is de Afdeling ook betrokken bij enkele bijzondere transacties zoals de veiling van de commerciële omroepfrequenties en de mobiele telecomfrequentie DCS 1800. Tezamen met V&W (de RDR en de HDTP) worden deze veilingen voorbereid.

Het ministerie van Economische Zaken is in 1997 belast met aangelegenheden betreffende:

- a. de handelspolitiek en internationale economische betrekkingen in het algemeen (zowel bilateraal als multilateraal);
- b. het exportbeleid en voorlichting ten behoeve van de uitvoer;
- c. de mededinging;
- d. het industriële eigendom;
- e. de werving van buitenlandse investeringen in Nederland;
- f. de economische infrastructuur voor wat betreft:
 - de regionale infrastructuur;
 - de economische positie van de grote steden en agglomeratiegebieden;
 - de internationale samenwerking op het terrein van de regionale economische structuur;
- g. het consumentenbeleid;
- h. de toeristische bedrijvigheid en de bevordering van het toerisme naar Nederland.

Met de uitvoering van deze taken is een viertal Directoraten-Generaal belast, te weten:

1. het Directoraat-Generaal voor de Buitenlandse Economische Betrekkingen (BEB);
2. het Directoraat-Generaal voor Industrie en Diensten (DGI & D);
3. het Directoraat-Generaal voor Energie (DGE);
4. het Directoraat-Generaal voor Economische Structuur (DGES).

Deze Directoraten-Generaal zijn onderverdeeld in directies en een commissariaat.

De Directie Financiering en Deelneming van het ministerie van Economische Zaken heeft tot taak:

1. Het ontwikkelen van beleid t.a.v. de financieringsproblematiek van het bedrijfsleven alsmede door het in samenwerking met anderen bijdragen aan het ontwerpen of wijzigen van nieuwe c.q. bestaande algemene financieringsvormen en/of daaraan verwante instrumenten;
2. Het behandelen van aangelegenheden in het kader van financieringsinstrumenten voor ondernemingen welke verband houden met financieringsaanvragen en - voorstellen, en met krediet- en garantie-overeenkomsten en daaruit voortvloeiende rechten van de Staat;
3. Het behandelen van aangelegenheden in het kader van de verhouding Economische Zaken en aan haar gelieerde rechtspersonen zoals het beheren van staatsdeelnemingen en het uitoefenen van aandeelhoudersrechten voorzover deze bij Economische Zaken in handen zijn;
4. Het adviseren inzake de bij Economische Zaken ondergebrachte commissariaten;
5. Het vervullen van bestuursfuncties bij staatsdeelnemingen en andere aan Economische Zaken gelieerde rechtspersonen;
6. Het aangaan en beheren van krediet- en garantie-overeenkomsten betreffende de passieve financiering van tussen Economische Zaken en het bedrijfsleven opererende intermediaire instellingen;
7. het beheren van deelnemingen en de advisering terzake van commissariaten, welke bij Economische Zaken zijn ondergebracht.

Dit houdt in de advisering en coördinatie van adviezen over punten, die in de Raad van Commissarissen, alsmede in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders aan de orde komen en het inlichten van de Minister en andere belanghebbenden over voor hen van belang zijnde zaken, die in de betreffende ondernemingen spelen. Het gaat hier om bijvoorbeeld DSM, Hoogovens, Gasunie, Nederlandse Pijpleidingmaatschappij, NOM, LIOF, Congresgebouw Den Haag, waarbij Economische Zaken het aandelenbeheer heeft. Daarnaast heeft Economische Zaken ook commissariaten bij de Nederlandse

Spoorwegen, NIB, NMB, Fokker, Hembrug. Tenslotte is er een aantal rechtstreekse staatsdeelnemingen ontstaan en gefinancierd via de werkgelegenheidsgelden en Speerpuntgelden: bijvoorbeeld de Vries Robbé Ramen (ex-Nederhorst), Transmissie B.V., Gero N.V., Vredestein N.V.

3. FINANCIERINGSINSTRUMENTEN VAN DE OVERHEID

De overheid beschikt voor de uitvoering van het beleid over een groot aantal financieringsinstrumenten. De belangrijkste hiervan zijn de B.F.-regeling, A-kredieten en kapitaalkredieten, de Regeling Steun Individuele Bedrijven, het Industrieel Garantiefonds en de Garantierегeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981.

Bijzondere Financiering-regeling 1971 (de B.F.-regeling):

De Regeling Bijzondere Financiering 1971 (Regeling BF) is een garantierегeling die als doelstelling heeft knelpunten te verhelpen in de ondernemingsfinanciering van (middel-)grote ondernemingen. De regeling is onlangs geëvalueerd met als doel het verschaffen van inzicht in de huidige werking en met name het toetsen van de actualiteit, effectiviteit en de -doelmatigheid van de regeling. Juni 1996 is de evaluatienota naar de Kamer gestuurd. Hieronder volgt een korte beschrijving van de regeling.

Doelstelling van de Regeling BF is knelpunten te verhelpen in de kapitaalmarkt voor rendabele en goed geleide ondernemingen. De regeling biedt Nederlandse ondernemingen de mogelijkheid (achtergestelde) financieringen onder (gedeeltelijke) staatsgarantie aan te trekken indien deze bedrijven niet op andere wijze tegen aanvaardbare condities in hun vermogensbehoefte kunnen voorzien. De regeling is gebaseerd op een privaatrechtelijke overeenkomst tussen de Staat en de Nationale Investerings Bank (NIB). De regeling wordt door de NIB uitgevoerd. De NIB verstrekt aan ondernemingen zogenaamde B- en AA-kredieten die de overheid onder de Regeling BF garandeert. De besluitvorming over garantieverstrekking en kredietvoorwaarden geschiedt door de Werkcommissie voor de Bijzondere Financiering ('Werkcie BF') waarin de directeur Financieringen, de betrokken vakminister(s) -waaronder altijd EZ (directie F&D)- en de NIB als voorzitter zitting hebben. Het overleg in deze kredietcommissie (2 wekelijks met 2 wekelijkse voorbereiding en beheersoverleg) is zowel inhoudelijk van aard als oplossingsgericht.

De omvang van de gegarandeerde kredieten onder de regeling varieert in de praktijk tussen *f* 2 en *f* 50 miljoen. De gemiddelde kredietgrootte was in de laatste jaren duidelijk hoger dan in eerdere jaren. De algemene banken zijn in de gelegenheid voor 40% te participeren in AA-kredieten die groter zijn dan *f* 7,5 miljoen.

Het garantiëplafond betreft het maximaal in een jaar te verstrekken bedrag aan garanties. In 1993 werd het plafond tijdelijk verhoogd van *f* 175 miljoen naar *f* 275 miljoen per jaar voor de jaren 1993, 1994 en 1995. In elk van deze drie jaren is het beroep op de regeling van dusdanige omvang geweest dat het plafond van *f* 275 miljoen is bereikt. Werd in het verleden een bepaalde mate van anticycliciteit opgemerkt -het beroep op de regeling was lager in tijden van hoogconjunctuur-, nu lijkt daar minder sprake van te zijn. N.a.v. de evaluatienota is besloten het plafond voor 1996 tot en met 1998 wederom vast te stellen op *f* 275 miljoen per jaar. In 1996 is het plafond opnieuw volgetrokken.

Onder de regeling-BF is de afgelopen drie jaar gemiddeld ongeveer *f* 300 miljoen per jaar aan krediet verstrekt. Naast de omvang van de kredietverstrekking onder de Regeling BF is de kredietgenererende werking als gevolg van verstrekking van AA-krediet voor beoordeling van de effectiviteit van groot belang. Van kredietgenererende werking van de Regeling BF wordt gesproken, indien verstrekking van een AA-krediet er toe leidt dat andere vermogensverschaffers bereid zijn additionele financiering te verstrekken. Uit onderzoek van de NIB blijkt dat het AA-krediet in circa driekwart van de gevallen gepaard gaat met een directe uitbreiding van de kredietlijnen.

Naast de effectiviteit van de regeling met betrekking tot het verhelpen van knelpunten in de ondernemingsfinanciering is een aantal algemeen economische baten geïdentificeerd. Tijdens de onderzoeksperiode steekt de werkgelegenheidsontwikkeling in de groep bedrijven die van de Regeling BF gebruikt maakt gunstig af ten opzichte van een controlegroep en een groep beursbedrijven. Als ruwe indicatie is afgeleid dat het positieve directe effect op de werkgelegenheid ruim duizend arbeidsplaatsen per jaar bedraagt. De praktijk wijst uit dat de onder de regeling verstrekte kredieten doorgaans worden

aangewend voor investeringen. Bovendien cliënt met het aanvullende positieve effect van de kredietgenererende werking op het investeringsniveau rekening gehouden te worden. Geconcludeerd wordt dat de regeling jaarlijks gepaard is gegaan met een investeringseffect van enkele honderden miljoenen gulden.

Het toerekenen van eventuele baten aan de regeling is kwestieus, indien de onderneming ook anderszins in haar financieringsbehoefte had kunnen voorzien; de regeling cliënt aanvullend te zijn. Toetsing van het aanvullende karakter van de regeling wordt voldoende gewaarborgd door de procedure voor behandeling van kredietaanvragen. De huisbankier, de NIB en vervolgens de Werkcommissie BF vormen zich elk een oordeel over de aanvullende werking.

*A-kredieten:*¹⁸

Deze regeling bestaat sinds 1976. In het kader van de Regeling Bijzondere Financiering werd de mogelijkheid geschapen om achtergestelde kredieten (de zogenaamde A-kredieten aan ondernemingen te verstrekken. Dit was slechts mogelijk voor in de kern gezonde en goed geleide ondernemingen, die een aantoonbare behoefte hadden aan versterking van hun risicodragend vermogen. Per lening is het maximum f 50 miljoen. De leningen zijn bestemd om in afwachting van de mogelijkheid tot het verkrijgen van voldoende risicodragende middelen, via emissie of winstinhouding, een brug te slaan met deze vorm van "aansprakelijk vermogen". Naast de A-kredieten bestaat ook nog het aangepast A-krediet (= AA-krediet). Bij het opzetten van de regeling voor AA-kredieten is bewust gekozen voor een risicodragende vermogensvorm, het zogenaamde achtergestelde krediet, teneinde een oplossing te bieden voor een specifiek knelpunt op de kapitaalmarkt met betrekking tot risicodragend vermogen.

Regeling Steun Individuele Bedrijven:

Indien de B.F.-regeling niet meer toepasbaar is worden de werkgelegenheidsgelden ingezet volgens bovengenoemde regeling, waarbij uitzicht op continuïteit na reorganisatie nodig is, en de werkloosheid in het betreffende rayon tenminste 7% bedraagt. Tot verstrekking wordt besloten in een interdepartementale commissie (Economische Zaken; Financiën; Sociale Zaken, eventueel Landbouw, Natuurbeheer en Milieu) onder voorzitterschap van het plaatsvervangend hoofd van F.D. waarin de sectordirecties de voorstellen inbrengen. Beroep op de respectievelijke ministers is mogelijk bij gebrek aan overeenstemming. Dit instrument is de laatste jaren aanzienlijk in omvang teruggelopen. De uitzettingen geschieden veelal door bemiddeling van de Nationale Investeringsbank die dan namens de Staat de kredieten beheert.

Industrieel Garantiefonds:

In 1961 werd de Stichting Industrieel Garantiefonds door de Staat opgericht met als doel de risicodragende financiering van kleine en middelgrote industriële ondernemingen te helpen bevorderen. De Stichting werd op grond van de Wet Stichting Industrieel Garantiefonds in het leven geroepen; de statuten werden in 1961 notarieel vastgelegd. Dit fonds beoogde de versterking van het eigen vermogen van een onderneming door aandelenparticipatie onder 100 % risico van de Staat. Voor de uitvoering van de taak van de Stichting heeft zij twee financieringsmaatschappijen opgericht die onder bepaalde voorwaarden deelnemen in bestaande en nieuwe ondernemingen. Deze twee maatschappijen zijn: de Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds Amsterdam N.V. (FIGA), die onder beheer staat van de Nederlandse Middenstandsbank te Amsterdam (tot maximaal f 750.000,- per deelneming) en de Financieringsmaatschappij Industrieel Garantiefonds 's-Gravenhage N.V. (FIGG), waarvan het beheer is opgedragen aan De Nationale Investeringsbank N.V. te 's-Gravenhage (vanaf f 250.000,- tot f 10 miljoen per deelneming). De door de Financieringsmaatschappijen voorbereide deelnemingen worden ter goedkeuring voorgelegd

aan het Stichtingsbestuur van het Industrieel Garantiefonds (drie ambtenaren en twee oud ondernemers). Voor deelnemingen c.q. in aandelen converteerbare leningen boven f 4 miljoen heeft het Bestuur de goedkeuring nodig van de minister van Economische Zaken. De Stichting brengt jaarlijks verslag uit met rekening en verantwoording aan de ministers van Economische Zaken, Financiën en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981:

In 1980 besloot de regering tot een aantal beleidsmaatregelen welke gericht waren op de versterking van de eigen vermogenspositie van het Nederlandse bedrijfsleven. Een voorbeeld hiervan is de garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen (PPM) 1981. Deze is gericht op het bevorderen van het beschikbaar stellen van particulier vermogen aan kleine en middelgrote ondernemingen in de risicodragende sfeer, waarbij het accent op aandelenvermogen ligt.

Centraal in deze regeling staat het beginsel dat de helft van het risico voor de hoofdsommen gedragen wordt door de Staat en de andere helft door de PPM. Wanneer de PPM kosten maakt bij "actieve begeleiding" zijn deze geheel voor haar rekening. Daarnaast zijn de participatiemaatschappijen volledig vrij in het bepalen van het begeleidingsnivo en de andere operationele kosten. Voor verrichte diensten mogen zij kosten in rekening brengen.¹⁹

Als uitvoerder van de regeling treedt De Nederlandse Bank (DNB) op. Sinds 1 januari 1992 is het ministerie van Economische zaken budgethouder. Het ministerie van Financiën voert de begrotingsvoorbereiding en -uitvoering. Voor de garantieregeling PPM komen alleen participatie maatschappijen in aanmerking die door De Nederlandsche Bank op basis van vastgelegde criteria zijn erkend. Een erkende participatiemaatschappij dient een participatie welke, zij onder de regeling wil laten vallen, aan te melden bij De Nederlandsche Bank. Deze meldt de participaties via kwartaalgewijze rapportage bij de Directie Financieringen. De Directie Financieringen legt de rapportage vast en geeft de meldingen door aan het ministerie van Economische Zaken. De Nederlandsche Bank is beschikkingsbevoegd inzake de garantieregeling PPM. Na garantieverlening kan uitbetaling niet worden afgewezen of voorkomen indien de declaratie aan formele vereisten voldoet. De mutaties op gemelde participaties worden gedaan aan de hand van rapportages van De Nederlandsche Bank welke eenmaal per kwartaal aan de directie worden toegezonden. Aan de hand van deze rapportage wordt het bestand declaraties/restituties BF/PPM en het meldingenregister bijgewerkt. Verliesdeclaraties worden afzonderlijk ontvangen en ingevoerd in het bestand declaraties/restituties BF/PPM. De jaarlijkse rapportage van De Nederlandsche Bank gaat vergezeld van een accountantsverklaring waarmee de Directie Financieringen zekerheid krijgt over de juistheid van de declaraties en de volledigheid van de ontvangsten. Maandelijks wordt een declaratie/restitutie opgesteld voor het ministerie van Economische Zaken. Deze gaat vergezeld van alle declaraties van De Nederlandsche Bank die betrekking hebben op verplichtingen aangegaan vanaf 1992 en een uitdraai uit het meldingen register.

In het kader van de begrotingsuitvoering ontvangen zowel het ministerie van Financiën als het ministerie van Economische Zaken kwartaalrapportages van De Nederlandsche Bank. De gegevens uit deze rapportage worden door het ministerie van Financiën in een databestand opgenomen.

Indien De Nederlandsche Bank een verzoek tot vergoeding van een door de PPM geleden verlies afwijst kan een PPM bezwaar aantekenen bij de Directie Financieringen. Na een hoorzitting geeft de Directie Financieringen schriftelijk antwoord op het bezwaar. Mocht de PPM het niet eens zijn met de uitkomst van het bezwaar kan de PPM een gerechtelijke procedure starten. Vanaf dat moment neemt de directie WJB de behandeling over.

Een erkende participatiemaatschappij is verplicht om een participatie welke, zij onder de regeling wil laten vallen, te melden bij De Nederlandsche Bank. Deze meldt de participaties via eerdergenoemde kwartaalrapportages op haar beurt bij de Directie Financieringen. De Nederlandsche Bank houdt het totaal aan gemelde participaties bij (50% garantie) i.v.m. uitputting van het budget (bereiken van het garantiëplafond). Over de eventuele noodzaak voor het afkondigen van een garantiëstop zal De Nederlandsche Bank

met de minister van Financiën overleggen. De garanties, welke worden verstrekt op participaties, aange-
gaan in 1992 en later komen voor rekening en risico van het ministerie van Economische Zaken.

4. VENNOOTSCHAPPEN

De structuur van een vennootschap

Naast besloten en 'gewone' vennootschappen bestaan zogenaamde grote of structuurvennootschappen. Een besloten vennootschap is een rechtspersoon met een in aandelen verdeeld maatschappelijk kapitaal, waarin ieder der vennoten voor één of meer aandelen deel neemt. Voor de oprichting van een BV is een geïndexeerd minimumkapitaal vereist. De aandelen worden niet op de effectenbeurs verhandeld.

Een naamloze vennootschap is een rechtspersoon met een in aandelen verdeeld maatschappelijk kapitaal, waarin ieder der vennoten voor één of meer aandelen deel neemt. De aandelen worden op de effectenbeurs verhandeld. De vennoten (aandeelhouders) zijn niet aansprakelijk. Tot de oprichting van een NV is een ministeriële verklaring van geen bezwaar vereist.

Een grote of structuurvennootschap voldoet aan drie criteria (art. 153 Boek 2 BW):

- a. het geplaatste kapitaal der vennootschap bedraagt tezamen met de reserves volgens de balans met toelichting tenminste 22,5 miljoen gulden;
- b. de vennootschap of een onderneming heeft krachtens wettelijke verplichting een ondernemingsraad;
- c. bij de vennootschap en haar afhankelijke maatschappijen zijn tenminste 100 werknemers werkzaam.

Controle op vennootschappen komt voort uit het ondernemingsrecht (jaarrekening, openbaarheid). De publieke controle vindt door het parlement plaats. Hierbij kan gedacht worden aan bij voorbeeld het totstandkomen van een deelneming,²⁰ het administratieve beheer van een deelneming en het afstoten van een deelneming.²¹

Het bestuur van een vennootschap

Het bestuur van de vennootschap is belast met het besturen daarvan. Bestuursleden worden de eerste maal benoemd door de akte van oprichting en later gekozen door de algemene vergadering van aandeelhouders, tenzij dit overeenkomstig artikel 162 van boek 2 van het NBW door de raad van commissarissen geschiedt.

Naast staatsbedrijven²² welke onderdeel uitmaken van een departementale organisatie dienen staatsdeelnemingen te worden onderscheiden. Hierbij neemt de staat deel in een naamloze vennootschap of besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid. Het aantal staatsdeelnemingen ligt thans rond de 45.

Per deelneming is het staatsaandeel verschillend.

Bij het deelnemen van de Staat in een privaatrechtelijke onderneming is er voor gekozen om een bepaalde taak niet door de overheid zelf te laten uitoefenen. De Staat krijgt door de deelneming wel invloed op de uitoefening van de taak (beleid op afstand, at arms-length). De taak wordt uitgevoerd door een onderneming. De rol van aandeelhouder door de Staat vindt plaats binnen de grenzen van de wet (vennootschapsrecht). Enkele staatsdeelnemingen worden mede bepaald door specifieke wetgeving, zoals de Koninklijke PTT (Postwet, Telecommunicatiewet).

Invloed door de overheid als (mede) aandeelhouder middels benoemingen van directeur(en) of leden van de raad van bestuur komt niet veel voor. Voorbeelden hiervan zijn de Nederlandsche Bank, de Nationale Investeringsbank N.V. (Herstelbank), en de Nederlandse Gasunie.

De algemene vergadering van aandeelhouders

De algemene vergadering van aandeelhouders (ava) wordt tenminste eenmaal per jaar gehouden. Binnen de door de wet en statuten gestelde grenzen heeft de algemene vergadering alle bevoegdheid die niet aan het bestuur (raad van commissarissen) is toegekend. Het bestuur en de raad van commissarissen zijn bevoegd een algemene ledenvergadering bijeen te roepen. In de statuten kan deze bevoegdheid ook aan anderen zijn toegekend. Een aandeelhouder of aandeelhouders die een tiende gedeelte of meer van het geplaatste kapitaal vertegenwoordigen, kunnen op hun verzoek door de president van de arrondissementsrechtbank worden gemachtigd tot het bijeenroepen van een algemene vergadering. Daarbij moeten de aandeelhouders eerst een verzoek aan het bestuur of de raad van commissarissen hebben gestuurd met opgaaf van redenen.

De raad van commissarissen en commissarissen van overheidswege ²³

De raad van commissarissen (rvc) behartigt als college het belang van de vennootschap. Alle leden van de rvc hebben dan ook dezelfde wettelijke taak, die is vastgelegd in het Boek 2 NBW. De raad van commissarissen heeft tot taak het houden van toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en de met haar verbonden onderneming. Ook staat hij het bestuur met raad terzijde. Deze bepalingen zijn opgenomen in de wet. Commissarissen mogen geen deelbelangen vertegenwoordigen en dienen zich onafhankelijk op te stellen. De raad van commissarissen behartigt de belangen van de vennootschap en de met de vennootschap verbonden onderneming (BW 2, artikel 140 lid 2), dus de belangen van de aandeelhouders en van het bedrijf (werknemers, continuïteit).

Om de onafhankelijkheid van commissarissen te waarborgen is bepaald dat geen commissaris kunnen zijn:

1. personen in dienst van de vennootschap;
2. personen in dienst van een van de vennootschap afhankelijke maatschappij;
3. personen in dienst van een werknemersorganisatie welke pleegt betrokken te zijn bij de vaststelling van de arbeidsvoorwaarden van de onder hiervoor genoemde personen. ²⁴

Een raad van commissarissen is alleen verplicht voor een structuurvennootschap. Bij een 'gewone' vennootschap kan bij statuten worden bepaald dat er een raad van commissarissen kan zijn. De raad van commissarissen bij structuurvennootschappen heeft daarnaast ook nog andere bevoegdheden: benoeming van bestuurders, vaststelling van de jaarrekening en het verlenen van goedkeuring aan bepaalde bestuursbesluiten. Hierbij moet gedacht worden aan besluiten betreffende de financiële structuur, investeringen en grote wijzigingen in het werknemersbestand (Boek 2 NBW, artt. 162, 163, 164). De commissarissen van een structuurvennootschap worden benoemd door de raad van commissarissen zelf, tenzij op grond van een wettelijke bepaling in de statuten van de vennootschap is bepaald dat één of meer commissarissen van overheidswege worden benoemd (Boek 2 NBW, artikel 158, lid 12). De raad van commissarissen kan in dat geval een voordracht doen. Bij 100% deelnemingen in structuurvennootschappen benoemt de overheid in de regel alle commissarissen. Bij gewone vennootschappen is dit vanzelfsprekend (bijvoorbeeld VAM, De Nederlandsche Bank N.V.).

De minister van Justitie kan afwijken van de artikelen 158-164 van het Boek 2 BW nadat hij de Sociaal Economische Raad heeft gehoord (Boek 2 BW, art 156). De benoeming van een commissaris kan door de vergadering van aandeelhouders of de ondernemingsraad worden geblokkeerd op grond van in de wet genoemde bezwaargronden. De ondernemingskamer kan in laatste instantie deze bezwaargronden ongegrond verklaren.

Naast 'gewone' commissarissen bestaan ook de zgn. commissarissen van overheidswege. Bij de invoering van de Structuurwet in 1971 werd het begrip 'commissaris van overheidswege' geïntroduceerd. ²⁵ Commissaris van overheidswege zijn de commissarissen die benoemd zijn op grond van artikel 158 lid 12 Boek 2 BW, dan wel zij die benoemd zijn doordat de Staat op grond van artikel 143 of 253 Boek 2 BW of als aandeelhouder daartoe de mogelijkheid heeft.

Commissarissen van overheidswege kunnen worden benoemd door een publiekrechtelijk lichaam of door een "overheidsambt", zoals de Kroon, de minister, de commissaris van de Koningin, gedeputeerde staten, de

burgemeester. De commissarissen handelen zonder last of ruggespraak. Dit betekent bijvoorbeeld dat de overheid (bijvoorbeeld een minister) een door haar benoemde commissaris van overheidswege geen instructies mag geven. De overheid kan deze commissaris wel adviseren. Bij vrijwel alle staatsdeelnemingen worden als commissaris van overheidswege hoge ambtenaren benoemd. Zij zijn met name geschikt vanwege hun kennis op een bepaald beleidsterrein om de belangrijke communicatiefunctie tussen de onderneming en de overheid te vervullen. Binnen de raad van commissarissen kan hij functioneren als klankbord voor de onderneming inzake het overheidsbeleid waarbinnen de onderneming werkt. Zijn positie is echter geen andere dan van de overige commissarissen. Uitzonderingen zijn commissarissen bij het Nederlands Omroep Bedrijf (grond hiervoor is de Mediawet) en de Koninklijke Commissaris bij de Nederlandsche Bank N.V. (Bankwet 1948). De benoeming van commissarissen van overheidswege door de overheid geschiedt niet als aandeelhouder maar als behartiger van het algemeen belang. Dit betekent dat de overheid ook commissarissen kan benoemen indien zij niet deelneemt in het kapitaal van een vennootschap. In de praktijk zal dit echter niet vaak voorkomen. De Staat wordt in de aandeelhoudersvergadering door een andere persoon vertegenwoordigd dan de persoon die commissaris van overheidswege is. Bij een structuurvennootschap kan in de statuten worden bepaald dat de overheid alle commissarissen benoemt, bij een "gewone" vennootschap kan deze bevoegdheid aan derden worden gegeven voor maximaal een derde van de commissarissen. Uitgangspunt is dat één commissaris benoemd wordt van een vakdepartement en één commissaris van het ministerie van Financiën.

De mogelijkheid van belangentegenstelling bij de ambtenaar-commissaris wordt zoveel mogelijk tegengaan door over te gaan tot het benoemen van een ambtenaar die niet in eerste instantie verantwoordelijk is voor het beleidsterrein waarop de desbetreffende vennootschap actief is.²⁶

De regeringswaarnemer

De regeringswaarnemer heeft vooral een functie bij steunverleningsoperaties aan bedrijven. De waarnemer behartigt de belangen van de staat ten aanzien van de verstrekte financiële steun, waarbij behoud van werkgelegenheid centraal staat. De waarnemer informeert regelmatig aan Economische Zaken.

5. DE E.E.G. EN STAATSDEELNEMINGEN

Artikel 92, lid 1 van het EEG-Verdrag omschrijft staatssteun als maatregelen ter begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde produkties die met staatsmiddelen bekostigd zijn. Steunmaatregelen met betrekking tot kernenergie en de staalindustrie vallen buiten het toepassingsbereik van het EEG-Verdrag; hiervoor zijn afzonderlijke verdragen (Euratom en EGKS). Onderscheiden wordt een viertal categorieën steunmaatregelen:

1. steun voor de economische ontwikkeling van regio's waarin de levensstandaard abnormaal laag is of waar een ernstig gebrek aan werkgelegenheid heerst;
2. maatregelen ter bevordering van een belangrijk project van gemeenschappelijk Europees belang of tot opheffing van een ernstige verstoring in de economie van een Lidstaat;
3. steunmaatregelen om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken;
4. bepaalde bij Raadsbesluit aangewezen soorten van steunmaatregelen. ²⁷

De Europese Commissie ging er vanuit dat de steunverlening altijd een *tijdelijk* instrument dient te zijn. Ingevolge artikel 93 van het EEG-Verdrag zijn lidstaten verplicht elk voornemen tot steunverlening aan een onderneming vooraf ter goedkeuring voor te leggen aan de Europese Commissie. Hierbij gaat het om alle vormen van op geld waardeerbare ondersteuning door de overheid. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen particuliere ondernemingen en staatsbedrijven. In de Richtlijn van de Europese Commissie van 26 juni 1980, betreffende de doorzichtigheid in de financiële betrekkingen tussen Lid-Staten en openbare bedrijven werden nadere regels gesteld. ²⁸

6. MACHINELEESBARE GEGEVENSBESTANDEN

Ter ondersteuning van de werkprocessen gebruikt de Directie Financieringen (Financiën) twee geautomatiseerde systemen: het FBS en daarnaast de Administratie Staatsdeelnemingen (SDA).

Het FBS is een geautomatiseerd financieel administratiesysteem met als kern het budget-deel, dat is gebouwd om financiële informatie aan de budgethouders te verschaffen. Ten behoeve van het beheer van de staatsdeelnemingen is in opdracht van de afdeling Beheer Deelnemingen door Ordina Automatisering BV een geautomatiseerd systeem (SDA) ontworpen. Dit systeem is sinds 1992 in gebruik. Per deelneming worden volgende gegevens opgenomen:

- naam deelneming;
- nominale bedrag, de stortingsverplichting, de oorspronkelijke aankoopprijs en de wijze van deelneming;
- nominale bedrag van de verkregen stockdividenden en van verkregen bonusaandelen;
- nominale bedrag van de deelneming uitgedrukt in een percentage van het geplaatst kapitaal;
- intrinsieke waarde en/of beurswaarde van de deelneming per 31 december;
- plaats van bewaring.

Tevens bevat de SDA informatie met betrekking tot commissarissen, statuten, depôtstanden (bewijzen van deelneming berusten bij het Agentschap te Amsterdam) van het Agentschap van Financiën en contactpersonen.

7. OVERZICHT VAN ACTOREN

De minister van Financiën, 1940 -

Binnen het DG Generale Thesaurie is de Directie Financieringen belast met staatsdeelnemingen. Deze directie bestaat uit twee afdelingen: de afdeling Financiering Bedrijven en de afdeling Beheer Deelnemingen. De afdeling Beheer Deelnemingen heeft tot taak: het behandelen van vraagstukken betreffende het beheer van staatsdeelnemingen; het vertegenwoordigen dan wel het adviseren van de ambtenaren van het ministerie van Financiën in organen van ondernemingen en van instellingen met een bedrijfsmatig karakter en het behandelen van aangelegenheden betreffende het Vacatiegeldenbesluit.

Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971, 1971 -

Is o.a. belast met het aan de minister van Financiën rapporteren met betrekking tot de stand van zaken van bepaalde bedrijven in het kader van de Regeling Bijzondere Financieringen 1971. Ook het instellen van een onderzoek naar de middelenbehoefte van een bedrijf en naar een bijpassende financieringsvorm behoort tot de taken van de Werkcommissie alsmede het aan de Nationale Investeringsbank geven van toestemming voor een overboeking naar de desbetreffende deelnemingsrekening van de van het van het ministerie van Financiën ontvangen bedragen.

De Agent van het ministerie van Financiën, 1940 -

De Agent treedt op als effectendepôtbeheerder. De contacten betreffen het administreren van aan- en verkooporders of keuzedividenden. Dividenden worden door het Agentschap ontvangen en het rapporteert over de effectuering van deze orders. In een Instructie is geregeld wat de taken en werkzaamheden van de Agent zijn.

Nationale Investeringsbank (NIB), 1971 -

De Staat is aandeelhouder van en verstrekt garanties aan de Nationale Investeringsbank NV (NIB). De B.F.-regeling wordt uitgevoerd door de NIB. De NIB legt verantwoording af in de werkcommissie B.F. waarin namens het ministerie van Financiën de Directie Financieringen is vertegenwoordigd. De NIB voert de administratie van het obligo van de Staat en verstuurt naar de Directie Financieringen declaraties en credit-nota's. Eenmaal per jaar rapporteert de NIB aan de Directie Financieringen middels het jaaroverzicht: hierin zijn vermeld alle verleende garanties en mutaties daarin en de gedeclareerde en ontvangen bedragen. Dit jaaroverzicht wordt voorzien van een accountantsverklaring.

De Nederlandsche Bank N.V., 1940 -

De Nederlandse Bank NV is toezichthouder op de Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen en voert deze regeling uit. Directie Financieringen beperkt zich tot een toetsing achteraf en verzorgt de betaalbaarstelling. DNB doet eens per kwartaal verslag van gemelde en vervallen participaties.

De Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (FMO), 1970 -

In 1970 werd de Nederlandse Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V. (FMO) opgericht. De Staat bezit 51 % van de aandelen, de overige aandelen zijn in handen van Nederlandse banken, de vakcentrales, Nederlandse bedrijven en personen. De hoofdtaak bestaat uit het verstrekken van lange-termijn financieringen in de vorm van leningen en participaties aan bedrijven in ontwikkelingslanden. Daarnaast is zij belast met de uitvoering van speciale hulpprogramma's van de Staat. In verband met garantie-verlening aan geldverstrekkers van deze bank van voor 1993 is de Directie Financieringen nog bij de afloop van deze garantieregeling betrokken. Daarnaast is het ministerie van Financiën 51% aandeelhouder en is een ambtenaar van het ministerie van Financiën commissaris.

De minister van Economische Zaken: Directie Financiering en Deelnemingen, 1946 -

Namens de minister van Economische Zaken is de Directie Financiering en Deelnemingen belast met taken betreffende het behandelen van zaken van financiële en financieel-economische aard die verband houden met financiering (in de vorm van kredietverlening, garantie of deelneming) door de staat, voorzover het ministerie daar rechtstreeks of zijdelings bij betrokken is.

Vakminister, 1940 -

Dit is de minister die een machtigingswet voorbereidt en opstelt, en namens de Staat deelneemt in een onderneming. Het gaat hierbij om de ministers van Financiën, van Defensie, van Volkshuisvesting Ruimtelijke Ordening en Milieu, van Verkeer en Waterstaat, van Economische Zaken en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Stichting Industrieel Garantiefonds, 1957 -

Doet op grond van de Wet Stichting Industrieel Garantiefonds jaarlijks verslag aan de ministers van Economische Zaken, Financiën en Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Landbouwschap, 1940 -

Draagt aan de algemene ledenvergadering personen ter benoeming tot lid van de raad van commissarissen voor.

Sociaal-Economische Raad, 1970 -

Belast met de voordracht van een persoon tot lid van de raad van commissarissen bij de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO). En is daarnaast belast met het ongegrond verklaren van de bezwaren van de algemene vergadering van aandeelhouders of de ondernemingsraad tegen de benoeming van een kandidaat-lid van de raad van commissarissen door deze raad bij de Haven van Vlissingen.

8. HANDELINGEN

In dit hoofdstuk zijn de handelingen opgenomen van actoren welke actief zijn (waren) op het beleidsinstrument staatsdeelnemingen en financiering van het bedrijfsleven in de periode 1940 - 1995.

De handelingen zijn als volgt geclusterd:

(nummer)
Actor
Handeling
Grondslag
Produkt(en)
Periode

Een actor "is een overheidsorgaan of een particuliere organisatie of persoon die een rol speelt op een beleidsterrein." ²⁹ Onder 'handeling' wordt verstaan "een complex van activiteiten, gericht op de omgeving, voor de verrichting waarvan een orgaan op grond van attributie of delegatie verantwoordelijkheid draagt en die door dat orgaan worden verricht of die door een of meerdere organisaties of organisatieleden worden verricht." ³⁰ Onder 'grondslag' wordt verstaan de wet, regelgeving, het besluit, etc. met vermelding van het artikel (de artikelen) waarop de handeling gebaseerd is. In het merendeel van de gevallen zal het hierbij gaan om wet- en regelgeving. Het 'produkt' is het resultaat van een door een actor verrichte handeling. Wanneer niet duidelijk is welk produkt de neerslag van de handeling is, staat vermeld 'onbekend'; indien het produkt of het soort produkt bekend is dan wordt dit opgenomen. Sommige handelingen leveren dermate veel produkten op dat slechts een aantal is opgenomen. Ook komt het voor dat niet alle produkten bekend zijn maar slechts enkele. De 'periode' heeft betrekking op het tijdvak waarin een bepaalde handeling werd of wordt verricht. De vermelding '1940' als beginjaar houdt niet in dat de handeling voor dat jaar niet verricht werd.

In dit rapport zijn de handelingen als volgt onderverdeeld:

Organisatie
Beleidsvoorbereiding, -bepaling, evaluatie
Aangaan van staatsdeelnemingen
Beheer van staatsdeelnemingen
Verkoop van staatsdeelnemingen
Oprichting, opheffing en ontbinding van vennootschappen
Algemene vergadering van aandeelhouders (ava)
Raad van commissarissen
Regeringsvertegenwoordigers, leden raad van bestuur,
directeur, president-directeur, directeur-secretaris
Geldverstrekking d.m.v. borgstelling, kredieten, garanties, deelneming, lening, etc.

Organisatie

(1)

Actor: vakminister
Handeling: het instellen, wijzigen en opheffen van organisatie-eenheden met betrekking tot het beleidsinstrument
Grondslag: -
Produkt(en): organisatiebeschikking
Periode: 1940 -

(2)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het instellen en opheffen van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 1, lid 1-2; 6
Produkt(en): wet houdende machtiging ex artikel 6 Wet Stichting Industrieel Garantiefonds
Periode: 1957 - 1992

(3)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het goedkeuren van de opheffing van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet houdende machtiging ex artikel 6 Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 1
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1992

(4)

Actor: minister van Verkeer en Waterstaat
Handeling: het goedkeuren van de instructie voor de directeur van de N.V. Maatschappij Overijsselse Kanalen die door de raad van commissarissen is vastgesteld
Grondslag: Statuten N.V. Maatschappij Overijsselse Kanalen, art. 12
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1940 -

()

Actor: minister van Financiën
Handeling: het voorbereiden, wijzigen, vaststellen en intrekken van Koninklijke besluiten tot vaststelling van een nadere instructie ten behoeve van de Koninklijk commissaris van De Nederlandsche Bank N.V.
Grondslag: Bankwet 1937, art. 29 lid 4; Bankwet 1948, art. 30 lid 4.
Produkt(en): Kon. besluiten
Periode: 1940 -
Opmerking(en): Zie handeling 12j van het Pivot-rapport 'Geregeld toezicht'.

(5)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het overleggen met de Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971 over het beleid ten aanzien van de bijzondere financieringen.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 34
Produkt(en): verslagen, notulen, beleidsnotities
Periode: 1971 -

(6)
Actor: minister van Financiën en de desbetreffende vakminister onder wiens departement het bedrijf ressorteert
Handeling: het benoemen, schorsen en ontslaan van (plaatsvervangende) vertegenwoordigers in de Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 18
Produkt(en): beschikking
Periode: 1971 -

(7)
Actor: minister van Financiën
Handeling: het, in overeenstemming met de minister van Economische Zaken, aanwijzen van een toezichthouder die belast is met de uitvoering van de taken als bedoeld in de Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981.
Grondslag: Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981, art. 1, lid 1a; Besluit PPM, art. 1, lid a
Produkt(en): aanwijzing
Periode: 1981 -
Activiteit: het in de Staatscourant publiceren van de aanwijzing van de toezichthouder.

(8)
Actor: minister van Financiën
Handeling: het geven van aanwijzingen aan de toezichthouder voor welk bedrag garantieverplichtingen kunnen worden aangegaan (garantieplafond).
Grondslag: Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981, art. 13, lid 5a en b; Besluit PPM, art. 16
Produkt(en): aanwijzing
Periode: 1981 -

(9)
Actor: minister van Financiën
Handeling: het aanstellen van een externe accountant ingevolge het verzoek van de Directeur van de Departementale Accountantsdienst van het Ministerie van Financiën van 7 mei 1986 welke belast is met het instellen van een onderzoek naar de garantieregeling PPM, zoals deze door De Nederlandsche Bank N.V. in de hoedanigheid van toezichthouder wordt uitgevoerd.
Grondslag: Brief van de Departementale Accountantsdienst van het Ministerie van Financiën van 7 Mei 1986 inzake de accountantscontrole
Produkt(en): aanstellingsbeschikking
Periode: 1986 -

(10)
Actor: vakminister
Handeling: het adviseren en ondersteunen van ambtelijke commissarissen van overheidswege
Grondslag: Heroverwegingsrapport Verkoop Deelnemingen
Produkt(en): advies
Periode: 1985 -

(11)
Actor: vakminister
Handeling: het benoemen, schorsen en ontslaan van vertegenwoordigers van de minister in commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc. waarbij geen (politieke) belangenafweging plaatsvindt en welke niet gebaseerd is op wet- en regelgeving.
Grondslag: -
Produkt(en): beschikking
Periode: 1940 -

(12)
Actor: vakminister
Handeling: het benoemen, schorsen en ontslaan van vertegenwoordigers van de minister in commissies, werkgroepen, stuurgroepen etc. waarbij een (politieke) belangenafweging plaatsvindt of welke gebaseerd is op wet- en regelgeving.
Grondslag: Diverse wetten
Produkt(en): beschikking
Periode: 1940 -

(13)
Actor: vakminister
Handeling: het voeren van overleg inzake staatsdeelnemingen, regeling Bijzondere Financiering 1971, Garantieregeling PPM, financieringen, etc.
Grondslag: Diverse regelingen, statuten
Produkt(en): notulen
Periode: 1940 -

Beleidsvoorbereiding, -bepaling, -evaluatie

(14)
Actor: minister van Financiën/minister van Economische Zaken
Handeling: het voorbereiden, wijzigen, vaststellen en intrekken van voorschriften, richtlijnen, instructies, maatregelen, circulaires, boekwerken, etc. betreffende het te volgen beleid inzake de Staatsdeelnemingen.
Grondslag: -
Produkt(en): voorschriften, richtlijnen, instructies, maatregelen, circulaires, boekwerken
Periode: 1940 -

(15)
Actor: vakminister
Handeling: het verrichten van studies en het vaststellen van beleidsnota's ter voorbereiding en/of evaluatie van het voorgenomen/ten uitvoer gelegde beleid inzake de Staatsdeelnemingen.
Grondslag: -
Produkt(en): rapporten, beleidsnota's.
Periode: 1940 -

- (16)
 Actor: minister van Financiën/minister van Economische Zaken
 Handeling: het voorbereiden van het beleid inzake de benoeming van commissarissen van overheidswege
 Grondslag:
 Produkt(en): Nota commissarissen van overheidswege, Tweede Kamer, vergaderjaar 1990-1991, 22 064, nrs. 1-2
 Periode: 1985 -
- (17)
 Actor: minister van Verkeer en Waterstaat
 Handeling: het opstellen van richtlijnen ten aanzien van de benoeming en het functioneren van door de minister te benoemen commissarissen van overheidswege
 Bron: rapport Rekenkamer
 Produkt(en): richtlijnen
 Periode: 1985 -
- (18)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het overleggen in arbitraire gevallen inzake de melding van een participatie door de Particuliere Participatiemaatschappijen.
 Grondslag: Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. van 20 Juni 1991, nr. 220/91
 Mk/sp
 Produkt(en): verslag
 Periode: 1991 -
- (19)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V. (toezichthouder)
 Handeling: het instellen van een nader onderzoek inzake verzoeken om erkenning als PPM en eventuele schriftelijke mededeling hiervan aan verzoeker als niet binnen de in art. 4 gestelde termijn kan worden gereageerd
 Grondslag: Garantieregeling PPM, art. 6, lid 2; Besluit PPM, art. 7
 Produkt(en): onderzoek
 Periode: 1981 -
- (20)
 Actor: vakminister
 Handeling: het informeren van de Staten-Generaal betreffende het te voeren beleid inzake de Staatsdeelnemingen.
 Grondslag: -
 Produkt(en): beleidsnotities, antwoorden op Kamervragen, (voortgangs-) rapportages.
 Periode: 1940 -
- (21)
 Actor: vakminister
 Handeling: het beantwoorden van vragen van individuele burgers met betrekking tot de Staatsdeelnemingen.
 Grondslag: art. 5 GW 1938, art. 5 GW 1953.
 Produkt(en): brieven.
 Periode: 1940 -

- (22)
 Actor: vakminister
 Handeling: het aan de Algemene Rekenkamer toezenden van de jaarrekeningen, verlies- en winstrekening en het interne accountantsrapport over de jaarrekening van bedrijven waarin de Staat deelneemt.
 Grondslag: Comptabiliteitswet art. 59, lid 4
 Produkt(en): brief van de minister met bijlagen
 Periode: 1976 -
- (23)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het opstellen van jaarverslagen betreffende de deelnemingen door de Staat en van een jaarlijks overzicht plus resultaten en winstuitkeringen van staatsdeelnemingen uit hoofde van de beheertaak.
 Grondslag: -
 Produkt(en): jaarverslagen, overzicht als bijlage bij de Rijksbegroting.
 Periode: 1940 -
- (24)
 Actor: minister van Financiën/minister van Economische Zaken
 Handeling: het opstellen van maandverslagen, kwartaalrapportages, voortgangsrapportages, etc. betreffende de deelnemingen door de Staat.
 Grondslag: Diverse machtigingswetten
 Produkt(en): maandverslagen, kwartaalrapportages, voortgangsrapportages
 Periode: 1940 -
- (25)
 Actor: Stichting Industrieel Garantiefonds
 Handeling: het jaarlijks verslag doen aan de ministers van Economische Zaken, Financiën en Landbouw.
 Produkt: jaarverslag met rekening en verantwoording.
 Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 17, lid 1
 Periode: 1957 -
- (26)
 Actor: minister van Economische Zaken, minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, minister van Financien
 Handeling: het goedkeuren van het jaarverslag, rekening en verantwoording, een regeling omtrent de liquidatie van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
 Grondslag: Ontwerp-akte van oprichting van de Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 17, lid 2; art. 19
 Produkt(en): goedkeuring
 Periode: 1957 -

(27)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het periodiek op de hoogte houden van de Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971 van de gang van zaken bij de bedrijven die een bijzondere financiering hebben verkregen.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 35
Produkt(en): verslag
Periode: 1971 -

(28)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het eenmaal per jaar het ministerie van Financiën verstrekken van een overzicht van:
a. de stand van de bijzondere financieringen per 31 december van het daaraan voorafgaande kalenderjaar;
b. het verloop in het daaraan voorafgaande kalenderjaar van de rekeningen (als bedoeld in de artt. 47; 53 en 60) van het ministerie van Financiën;
c. de bedragen die, anders dan op grond van de artt. 41 (eerste volzin) en 45, in de loop van het daaraan voorafgaande kalenderjaar bij het ministerie van Financiën gedeclareerd zijn dan wel aan het ministerie afgedragen zijn;
d. de in het betrokken kalenderjaar goedgekeurde bijzondere financieringen en het tot stand komen daarvan, met een splitsing per bedrijfstak en per provincie.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 69
Produkt(en): overzicht
Periode: 1971 -

(29)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het aan de minister van Financiën overleggen van accountantsverklaringen en jaaroverzichten betreffende de juistheid van afgedragen en ontvangen bedragen.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 70
Produkt(en): accountantsverklaring, jaaroverzicht
Periode: 1971 -

(30)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het controleren van gedane declaraties en afdrachten door de Nationale Investeringsbank
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 71
Produkt(en): verslagen, rapporten
Periode: 1971 -

(31)

Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
Handeling: het aan de minister van Financiën rapporteren met betrekking tot de stand van zaken van bepaalde bedrijven in het kader van de Regeling Bijzondere Financieringen 1971 alsmede inhoudende handelingen door de minister van Financiën buiten de vergadering van de Werkcommissie.
Bron: DSP Regeling Bijzondere Financiering 1971
Produkt(en): rapportage, verslag
Periode: 1971 -

- (32)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V. (externe accountantsdienst)
 Handeling: het opmaken van een jaarlijkse verklaring van de externe accountant van De Nederlandsche Bank N.V. t.b.v. de Departementale Accountantsdienst van het ministerie van Financiën terzake van de verliesvergoeding voortvloeiend uit de uitvoering van de garantieregeling PPM.
 Grondslag: Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. van 20 Juni 1991, nr. 220/91
 Produkt(en): accountantsverklaring
 Periode: 1991 -
- (33)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V.
 Handeling: het opmaken van een jaaroverzicht over door de toezichthouder verwerkte gegevens ter controle van in art. 7, lid 2 van de garantieregeling PPM 1981 gestelde eisen, betreffende de samenstelling van de financiële activa en passiva van de Particuliere Participatiemaatschappijen.
 Grondslag: Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. van 20 Juni 1991, nr. 220/91
 Mk/sp
 Produkt(en): jaaroverzicht
 Periode: 1991 -
- (34)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V.
 Handeling: het opmaken van kwartaalverslagen, houdende opgaven van erkende PPM's dan wel faillietmeldingen en van door erkende PPM's aangegane participaties.
 Grondslag: Verslag nr. 78 van het overleg d.d. 11 augustus 1987 tussen DNB en het Ministerie van Financiën inzake de garantieregeling PPM 1981; Administratieve organisatie van de Directie Financieringen van het ministerie van Financiën; Draaiboekcontinuering PPM-regeling 1992-1996
 Produkt(en): kwartaalverslag
 Periode: 1987 -
- (35)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V.
 Handeling: het aansluitend aan de kwartaalrapportage aan de minister van Financiën overmaken van registratie- en vervolgpremies.
 Grondslag: Brief d.d. 21 november 1990 nr. Fin 90/565; Garantieregeling PPM, art. 13; Besluit PPM, art. 18
 Produkt(en): overboeking van registratie- en vervolgpremies.
 Periode: 1981 -
- (36)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het opmaken van een maandelijks verrekenstuk en het indienen van een daaruit voortvloeiende declaratie door de Directie Financieringen ten laste van de begroting van het Ministerie van Economische Zaken.
 Grondslag: Draaiboek continuering PPM-regeling 1992-1996.
 Produkt(en): maandelijks verrekenstuk, declaratie
 Periode: 1987 -

(37)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het opmaken van een garantiestellingsformulier houdende de interne besluitvorming tot garantiestelling of deelneming
Bron: Handboek Administratieve Organisatie
Produkt(en): garantiestellingsformulier
Periode: 1994 -

(38)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het vaststellen van rekenmodellen ten behoeve van overzichten van alle aandelen in het kapitaal van enige rechtspersonen en van alle overige door de PPM aan natuurlijke of rechtspersonen verstrekte financieringen die de PPM aan het einde van het laatst verlopen boekjaar had
Grondslag: Garantieregeling PPM, art. 8, lid 2; Besluit PPM, art. 12, lid 2
Produkt(en): rekenmodel
Periode: 1981 -

(39)

Actor: de Europese Commissie
Handeling: het, te zamen met de Lid-Staten, onderzoeken van bestaande steunregelingen.
Grondslag: EEG-Verdrag, art. 93, lid 1
Produkt: onderzoek, rapport
Periode: 1957 -

Aangaan van staatsdeelnemingen

(40)

Actor: vakminister
Handeling: het vooraf aan de Europese Commissie ter goedkeuring voorleggen van het voornemen tot steunverlening aan een onderneming.
Grondslag: EEG-Verdrag, art. 93, lid 3
Produkt: goedkeuring
Periode: 1957 -
Opmerking(en): Hierbij gaat het om alle vormen van op geld waardeerbare ondersteuning door de overheid.

(41)

Actor: vakminister

Handeling: het voorbereiden van wetten of besluiten voor de oprichting of mede-oprichting van een privaatrechtelijke rechtspersoon, danwel voor een machtiging tot deelneming in privaatrechtelijke rechtspersonen waarbij een geldelijk belang is gemeoid van f 100.000,- of meer

Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 40, sinds 1992 art. 29

Produkt(en): Wetten of besluiten houdende machtiging tot deelneming door de Staat in privaatrechtelijke rechtspersonen.

Bijvoorbeeld:

Wet van 21 december 1955 (Stb. 622), houdende oprichting van Naamloze Vennootschappen voor de luchtvaartterreinen Eelde, Zuid-Limburg en Texel;

Wet van 11 december 1957 (Stb. 529), houdende oprichting van een Naamloze Vennootschap Luchthaven Schiphol;

Wet van 29 juni 1966 (Stb. 288), houdende machtiging tot het verlenen van financiële medewerking ter zake van de aanleg en exploitatie van een pijpleiding tussen het gebied van de Nieuwe Waterweg en dat van het Noordzeekanaal;

Wet van 29 april 1977 (Stb. 269), houdende wijziging van hoofdstuk XIII (Departement van Economische Zaken) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1969 (Deelneming in het aandelenkapitaal van "Ultra-Centrifuge Nederland N.V.");

Wet van 21 november 1979 (Stb. 777), houdende machtiging tot oprichting van een Stichting door de Staat;

Wet van 14 mei 1981 (Stb. 336), houdende machtiging tot oprichting van de Stichting Opbouw Open Universiteit;

Wet van 4 juni 1981 (Stb. 404), houdende machtiging oprichting N.V. Aandelenbezit Streekvervoer;

Wet van 1 juli 1981 (Stb. 417), houdende verlening van een machtiging als bedoeld in artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 tot vergroting van de deelneming in Ultra-Centrifuge Nederland N.V.;

Wet van 7 oktober 1981 (Stb. 641), houdende machtiging tot deelneming door de Staat in het aandelenkapitaal van de Nederlandse Waterschapsbank N.V.;

Wet van 7 oktober 1982 (Stb. 585), houdende machtiging tot oprichting van de naamloze vennootschap Maatschappij voor Industriële Projecten N.V.;

Wet van 2 december 1982 (676), houdende machtiging als bedoeld in artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 ten aanzien van de deelneming van de Staat in de Nederlandsche Middenstandsbank N.V.;

Besluit van 11 oktober 1983 (Stb. 558), houdende machtiging van Onze minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur tot oprichting van een stichting Fonds voor de Nederlandse film;

Wet van 16 mei 1984 (Stb. 227), houdende machtiging tot vergroting van de deelneming in de naamloze vennootschap Koninklijke Hoogovens en Staalfabrieken N.V.;

Wet van 6 december 1984 (Stb. 582), houdende machtiging tot deelneming in de besloten vennootschap Vredestein Banden B.V. en vergroting van de deelneming in de naamloze vennootschap Vredestein N.V.;

Wet van 11 september 1985 (Stb. 510), houdende regelen met betrekking tot de oprichting van de Postbank N.V. (Postbankwet);

Wet van 9 januari 1986 (Stb. 12), houdende machtiging tot deelneming door de Staat in Circle Information Systems B.V.;

Wet van 27 maart 1986 (Stb. 176), houdende machtiging tot uitbreiding van deelneming in de N.V. Koninklijke Luchtvaart Maatschappij;

Wet van 18 december 1986 (Stb. 627), houdende machtiging tot deelneming in het aandelenkapitaal van de Centrale Organisatie voor Radioactief Afval (COVRA N.V.);

Wet van 15 september 1988 (Stb. 421), houdende regelen met betrekking tot de oprichting van

de naamloze vennootschap NV SDU v/h Staatsdrukkerij/Uitgeverij (Wet NV SDU);
Wet van 26 oktober 1988 (Stb. 521), houdende regels met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap PTT Nederland NV (Machtigingswet PTT Nederland NV);

Wet van 1 december 1988 (Stb. 692), houdende machtiging als bedoeld in artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 ten aanzien van de deelneming van de Staat in de Nationale Investeringsbank N.V.;

Wet van 8 december 1988 (Stb. 584), tot wijziging en machtiging tot verwerving van de aandelen in DSM-Aardgas B.V.;

Wet van 21 december 1988 (Stb. 629), houdende verlening van een machtiging als bedoeld in artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 (Stb. 671) tot deelneming in de naamloze vennootschap N.V. Koninklijke Nederlandse Vliegtuigenfabriek Fokker;

Wet van 20 april 1989 (Stb. 111), houdende machtiging als bedoeld in artikel 40 van de Comptabiliteitswet 1976 tot deelneming door de Staat in de naamloze vennootschap waarin de Nederlandsche Middenstandsbank N.V. en de Postbank N.V. samenwerken;

Wet van 13 september 1990 (Stb. 475), houdende regelen met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap N.V. RCC v/h Rijks Computercentrum (Wet N.V. RRC);

Wet van 28 december 1989 (Stb. 25), houdende regelen met betrekking tot de oprichting van de Naamloze Vennootschap N.V. Nederlands Inkoopcentrum (NIC) (Wet N.V. Nederlands Inkoopcentrum (NIC));

Wet van 13 september 1990, houdende regelen met betrekking tot de oprichting van de naamloze vennootschap N.V. RCC v/h Rijks Computercentrum (Wet N.V., RCC).

Periode: 1940 -

Opmerking(en): De minister van Financiën is verplicht namens de Staat alle aandelen van de N.V. Nederlands Inkoopcentrum te houden.

De minister van Binnenlandse Zaken is verplicht namens de Staat een zodanig aantal aandelen van de N.V. RCC te houden dat de Staat de meerderheid heeft van het totale aantal stemmen dat door aandeelhouders kan worden uitgebracht.

(42)

Actor: minister van Financiën

Handeling: het bij algemene maatregel van bestuur stellen van voorschriften omtrent het verlenen van machtiging tot het uitvoeren van bepaalde privaatrechtelijke rechtshandelingen

Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 41

Produkt(en): Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen van 12 juli 1977 (Stb. 427)

Periode: 1976 -

(43)

Actor: vakminister

Handeling: het in spoedeisende gevallen schriftelijk meedelen aan de Staten-Generaal van het voornemen tot het (mede)oprichten van een privaatrechtelijke rechtspersoon en het verstrekken van nadere inlichtingen omtrent dit voornemen.

Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 40, lid 1 en 2, sinds 1992 art. 29, lid 1 en 2

Produkt(en): brief van de minister

Periode: 1976 -

(44)
Actor: vakminister
Handeling: het in spoedeisende gevallen schriftelijk meedelen aan de Staten-Generaal van het voornemen tot het deelnemen in het kapitaal van een privaatrechtelijke rechtspersoon en het verstrekken van nadere inlichtingen omtrent dit voornemen.
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 40, lid 3, sinds 1992 art. 29, lid 3
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1976 -

(45)
Actor: wetgever (minister van Financiën, minister zonder portefeuille belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden)
Handeling: het voorbereiden van een wet waarin de minister van Financien en de minister zonder portefeuille belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden worden gemachtigd tot het (mede)oprichten van de Nederlandsche Financierings-Maatschappij voor Ontwikkelingslanden NV
Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb 237), art. 1
Produkt(en): wet
Periode: 1970 -

(46)
Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het voorbereiden van de begrotingswet tot het deelnemen in het aandelenkapitaal van Ultra-Centrifuge Nederland NV
Grondslag: Comptabiliteitswet 1927
Produkt(en): Wet van 29 april 1971, houdende wijziging van Hoofdstuk XIII (Departement van Economische Zaken) van de rijksbegroting voor het dienstjaar 1969 (Deelneming in het aandelenkapitaal van "Ultra-Centrifuge Nederland N.V."), Stb. 269
Periode: 1971 -

()
Actor: minister van Financiën
Handeling: het geven van voorschriften inzake privaatrechtelijke rechtshandelingen.
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 41
Produkt(en): (voordracht tot amvb) Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen van 12 juli 1977 (Stb. 427)
Periode: 1976 - 1994
Opmerking(en): Zie handeling 226 van 'Per slot van Rijksrekening'

(47)
Actor: vakminister
Handeling: het sluiten van een participatie-overeenkomst waarin de verhouding tussen de Staat en de onderneming wordt vastgelegd.
Bron: Dorresteyn, 207.
Produkt(en): overeenkomst
Periode: 1977 -

(48)

Actor: de Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: het aankopen en verkopen van effecten ten behoeve van de Staat en van daarvoor in aanmerking komende Rijksfondsen, -instellingen, lichamen en bijzondere personen.
Grondslag: Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën, d.d. 8 september 1949, art. 4f
Produkt(en): aankoopbewijzen, verkoopbewijzen
Periode: 1949 -

Beheer van staatsdeelnemingen

(49)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het melden van het voornemen tot het nemen van aandelen, boven de grens van één miljoen gulden of 5%, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Grondslag: Handboek Administratieve organisatie van Directie Financieringen van het ministerie van Financiën.
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1985 -

(50)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het besluiten tot deelneming, beneden de één miljoen gulden of 5% danwel op grond van de bestaande wettelijke machtiging.
Grondslag: Handboek Administratieve organisatie van Directie Financieringen van het ministerie van Financiën.
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1994 -

(51)

Actor: de Agent van het ministerie van Financiën
Handeling: het beheren van:
a. de bij het Agentschap berustende geldswaarden;
b. de aan de Staat in eigendom behorende bewijzen van aandeel in het kapitaal van ondernemingen en bewijzen van deelneming in leningen;
c. als waarborg ten behoeve van de Staat gedeponeerde geldswaarden.
Grondslag: Instructie voor de Agent van het ministerie van Financiën, d.d. 8 september 1949, art. 2; art. 4d; art. 4e
Produkt(en): ?
Periode: 1949 -

(52)

Actor: vakminister
Handeling: het ontvangen van stukken uit hoofde van het lidmaatschap van de algemene vergadering van aandeelhouders dan wel uit hoofde van de staatsdeelneming
Grondslag: Statuten, Archief Generale Thesaurie, directie Financieringen
Produkt(en): jaarverslagen, accountantsrapporten, stukken betreffende de raad van commissarissen of de algemene vergadering van aandeelhouders, uitnodigingen tot het bijwonen van vergaderingen van aandeelhouders.
Periode: 1940 -

- (53)
 Actor: vakminister
 Handeling: het evalueren van de noodzaak om beheerde aandelen aan te houden
 Bron: Heroverwegingsrapport 'Verkoop Staatsdeelnemingen'
 Produkt(en): rapportage
 Periode: 1985 -
- (54)
 Actor: vakminister
 Handeling: het aanwijzen van een gemachtigde die de algemene vergadering van aandeelhouders bijwoont en het opstellen van een instructie voor die vergadering.
 Grondslag: statuten
 Produkt(en): machtiging, instructie
 Periode: 1940 -
- (55)
 Actor: minister van Verkeer en Waterstaat als aandeelhouder
 Handeling: het ter algemene vergadering van aandeelhouders (mede)vaststellen van het jaarverslag (vergezeld van het accountantsverslag) en de balans en verlies en winstrekening
 Grondslag: Statuten Luchthavens Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel, art. 12, lid 3
 Produkt(en): verklaring
 Periode: 1955 -
- (56)
 Actor: minister van Economische Zaken
 Handeling: het sluiten van een overeenkomst met DSM tot verkrijging van alle aandelen EBN
 Grondslag: machtigingswet van 8 december 1988 (Stb. 548)
 Produkt(en): akte van overdracht verleden voor notaris dr. A.F. Gehlen ter standplaats Heerlen
 Periode: 1989 -
- (57)
 Actor: minister van Economische Zaken
 Handeling: het sluiten van een beheersovereenkomst met DSM en Energie Beheer Nederland B.V.
 Grondslag: -
 Produkt(en): Beheersovereenkomst d.d. 23 januari 1989
 Periode: 1989 -
 Opmerking(en): In de beheersovereenkomst is vastgelegd dat de Staat het stemrecht als aandeelhouder van EBN zodanig zal uitoefenen dat de raad van bestuur van EBN wordt gevormd door leden van de raad van bestuur van DSM (artikel 2 beheersovereenkomst).
 De raad van bestuur van EBN benoemt een werknemer van DSM als procuratiehouder. De benoeming vindt plaats in overeenstemming met de minister van EZ.
 De Staat is bevoegd een regeringsvertegenwoordiger te benoemen bij EBN. De regeringsvertegenwoordiger is bevoegd de vergaderingen van de rvb bij te wonen en heeft inzage in boeken en bescheiden en kas van EBN en tot het vragen van inlichtingen. Indien de Staat het beheer door DSM van EBN niet in het openbaar belang acht, dan kan zij in overleg treden met DSM. Als dit overleg geen oplossing oplevert dan kan de Staat aan DSM het beheer van EBN ontnemen door opzegging van de beheersovereenkomst.

(58)

Actor: minister van Financiën namens de Staat der Nederlanden
Handeling: het goedkeuren van de balans en winst- en verliesrekening
Grondslag: Statuten Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF), art. 10, lid 3
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1940 - 1981

(59)

Actor: minister zonder portefeuille belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden/minister van Financiën
Handeling: het opdragen van het beheer en de administratie van aandelen van aan de Staat overgedragen aandelen van de Nederlandse Overzeese Financieringsmaatschappij N.V. aan de FMO en van de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit door de Staat met Nederlandse ondernemingen gesloten overeenkomsten in het kader van het programma ter stimulering van investeringsprojecten
Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb. 237), artt. 4-5
Produkt(en): opdracht
Periode: 1970 -

(60)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het namens de Staat houden van (alle) aandelen van N.V.'s en B.V.'s
Grondslag: Statuten, Heroverwegingsrapport Verkoop Staatsdeelnemingen
Produkt(en): aandelenportefeuille
Periode: 1940 -

(61)

Actor: minister van Verkeer en Waterstaat en minister van Financiën
Handeling: het verwerven van aandelen van genoemde N.V.'s en B.V.'s
Grondslag: Statuten, art 4 (bijlage bij de Wet van 21 december 1955, houdende oprichting van Naamloze vennootschappen voor de luchtvaarterreinen Eelde, Zuid-Limburg en Texel)
Produkt(en): aankoopbewijzen
Periode: 1955 -

(62)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het aangaan van overeenkomsten met houders van aandelen van de Nederlandse Overzeese Financierings-Maatschappij NV waarbij deze aandelen aan de Staat worden overgedragen
Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb. 237), art. 4
Produkt(en): overeenkomst van overdracht
Periode: 1970 -

Verkoop van staatsdeelnemingen

(63)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het voorbereiden en ontwikkelen van het beleid inzake de verkoop van staatsdeelnemingen
Grondslag: -
Produkt(en): Heroverwegingsrapport Verkoop Staatsdeelnemingen
Periode: 1986 -

(64)

Actor: vakminister
Handeling: het treffen van beschermingsmaatregelen ten aanzien van de verkoop van aandelen ten einde te voorkomen dat ongewenste overname plaatsvindt.
Grondslag: bepalingen in de statuten van de vennootschap
Produkt(en): beschermingsmaatregelen
Periode: 1940 -

(65)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het opstellen van voortgangsrapportages verkoop staatsdeelnemingen uit hoofde van het heroverwegingsrapport
Grondslag: Heroverwegingsrapport Staatsdeelnemingen
Produkt(en): Voortgangsrapportage Verkoop Staatsdeelnemingen, Tweede Kamer, vergaderjaar 1987-1988, 16 625, nr. 102.
Periode: 1985 -

(66)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het leiding geven aan en coördineren van verkoopoperaties van staatsdeelnemingen
Bron: Orgaanbeschrijving directie Financieringen, afdeling deelnemingen
Produkt(en): -
Periode: 1977 -

()

Actor: minister van Financiën
Handeling: het verlenen van machtiging aan de vakminister tot het vervreemden van deelnemingen van de staat in ondernemingen.
Grondslag: Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen, art. 1
Produkt(en): machtiging
Periode: 1977 -
Opmerking(en): Zie handeling 227 'Per slot van Rijksrekening'

(67)

Actor: vakminister
Handeling: het achteraf meedelen aan de Staten-Generaal van deelnemingen en verstrekte in aandelen converteerbare leningen en van vervreemding van deelnemingen en in aandelen converteerbare leningen
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 40, lid 6, sinds 1992 art. 29, lid 6
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1988 - 1994

()
Actor: vakminister
Handeling: het, met machtiging van de minister van Financiën, vervreemden van deelnemingen van de Staat in ondernemingen
Grondslag: Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen, art.1
Produkt(en):
Periode: 1977 - 1994
Opmerking(en): Zie handeling 228 'Per slot van Rijksrekening'

()
Actor: minister van Financiën
Handeling: het, met machtiging van de minister van Financiën, vervreemden van deelnemingen van de Staat in ondernemingen
Grondslag: Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen, art.1
Produkt(en):
Periode: 1977 - 1994
Opmerking(en): Zie handeling 229 'Per slot van Rijksrekening'

(68)
Actor: minister van Financiën
Handeling: het aan de beheerders van de openbare registers geven van veranderingen van de tenaamstelling ten aanzien van vermogensbestanddelen
Grondslag: Wet N.V. RCC, art. 7
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1990 -

(69)
Actor: vakminister
Handeling: het leveren en betekenen van een akte van levering aan de vennootschap bij de verkoping van aandelen.
Grondslag: Heroverwegingsrapport Verkoop Deelnemingen
Produkt(en): akte van levering
Periode: 1985 -

Oprichting, opheffing en ontbinding van vennootschappen

(70)
Actor: vakminister
Handeling: het voeren van overleg inzake de vorm en inhoud van de statuten van een vennootschap waarin de Staat als aandeelhouder deelneemt.
Grondslag: -
Produkt(en): statuten van de vennootschap
Periode: 1940 -

(71)
Actor: vakminister wie het aangaat
Handeling: het goedkeuren van besluiten tot wijziging van de statuten of tot ontbinding van de vennootschap (onverminderd art. 231 Boek 2 BW) dan wel het goedkeuren van overdracht van geplaatste aandelen of uitgifte van nieuwe aandelen, voordat dit wordt voorgelegd aan de algemene aandeelhoudersvergadering
Grondslag: Statuten Nederlandse Gasunie N.V., art. 31; Statuten N.V. DSM 1989, art. 25; Statuten N.V. Nederlands Congresgebouw, art. 14, lid 3; Postbankwet, art. 11, lid 1; Wet van 21 december 1955 (Stb. 622), houdende oprichting van Naamloze Vennootschappen voor de luchtvaarterreinen Eelde, Zuid-Limburg en Texel, art. 2; Ontwerp-akte van oprichting van de Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 17, lid 2, art. 18; statuten Luchthavens Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel, art. 12, lid 9; Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art.6; Statuten N.V. Nederlandse Tramwegmaatschappij, art. 30, lid 3; Statuten B.V. Nederlandse Pijpleidingmaatschappij, art. 15, lid 3; Statuten Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF), art. 10, lid 3; Besluit van 11 oktober 1983 (Stb. 558), houdende machtiging van Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur tot oprichting van een stichting Fonds voor de Nederlandse film, art. 4
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1955 -

(72)
Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het wijzigen van "De wet van 23 juni 1966 (Stb. 271), houdende regelen betreffende de omzetting van de tak van Rijksdienst, omvattende de Staatsmijnen in Limburg, in een naamloze vennootschap, en machtiging tot verwerving van de aandelen in DSM-Aardgas B.V." in verband met de vervreemding van aandelen N.V. DSM door de Staat
Grondslag: Comptabiliteitswet 1976, art. 40
Produkt(en): Wet van 8 december 1988 (Stb. 584), tot wijziging en machtiging tot verwerving van de aandelen in DSM-Aardgas B.V.
Periode: 1988 -

(73)
Actor: minister van Verkeer en Waterstaat en de minister van Financiën
Handeling: het melden aan de Staten-Generaal van wijzigingen in de statuten van een naamloze of besloten vennootschap waarbij de Staat heeft meegewerkt aan de oprichting of deelneemt in het kapitaal
Grondslag: Wet van 21 december 1955 (Stb. 622), art. 2
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1955 -

Algemene vergadering van aandeelhouders (ava)

(74)
Actor: Staat der Nederlanden
Handeling: het verzoeken aan de directie en/of de raad van commissarissen om een algemene vergadering van aandeelhouders bijeen te roepen.
Grondslag: Statuten Nederlandse Waterschapsbank N.V., art. 22, lid 4
Produkt(en): aangetekend schrijven
Periode: 1954 -

(75)

Actor: minister van Verkeer en Waterstaat
Handeling: het voorbereiden van algemene vergaderingen van aandeelhouders van de NV Luchthaven Schiphol, die de minister voorzit
Grondslag: Statuten N.V. Luchthaven Schiphol, art. 20, lid 11
Produkt(en): agenda,
Periode: 1955 -

(76)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het zodanig aantal aandelen van N.V.'s houden dat de Staat de meerderheid heeft van het totaal aantal stemmen dat door aandeelhouders kan worden uitgebracht.
Grondslag: Wet N.V. RCC, art. 3, lid 1; Machtigingswet PTT Nederland N.V., art. 2, lid 2;
Produkt(en): aandelenportefeuille
Periode: 1988 -

Raad van commissarissen

Voordracht tot benoeming als lid (leden) van de raad van commissarissen

(77)

Actor: minister van Financiën/minister van Verkeer en Waterstaat/minister van Economische Zaken
Handeling: het (bindend) voordragen aan vakministers van één of meer personen ter benoeming tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Archief Generale Thesaurie, directie Financieringen; Nota commissarissen van overheidswege, 81.7 (N.V. Luchthaven Schiphol); Nota commissarissen van overheidswege, 81.5 (De Nederlandse Investeringsbank N.V. (Herstelbank)); Nota commissarissen van overheidswege, 81.7 (N.V. Nederlandse Spoorwegen); Statuten N.V. Nederlands Congresgebouw (Nota commissarissen van overheidswege, 81.3); Nota commissarissen van overheidswege, 81.7 (Luchthavens Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel); Statuten Koninklijke PTT Nederland N.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.8); Statuten Centrale Organisatie voor Radio-actief Afval NV (COVRA) (Nota commissarissen van overheidswege, 81.9);
Opmerking(en): De raad van commissarissen bij de N.V. Nederlands Congresgebouw bestaat uit twee commissarissen A (aandelen A in handen van de Staat).³¹
Produkt(en): voordracht
Periode: 1955 -

(78)

Actor: vakminister
Handeling: het al dan niet in overleg met de raad van commissarissen (bindend) voordragen c.q. adviseren inzake de benoeming van één of meer personen aan de algemene aandeelhoudersvergadering ter benoeming (door de algemene aandeelhouders vergadering) tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten N.V. Rijks Computercentrum (RCC) (Nota commissarissen van overheidswege, 81.1); Nota commissarissen van overheidswege, 81.5 (N.V. Hollandse Signaalapparaten (HSA)); Statuten Domaniale Mijnmaatschappij (Nota commissarissen van overheidswege, 81.4); Nota commissarissen van overheidswege, 81.5 (C.F.-kantoor voor Staatsobligaties B.V.); Statuten N.V. DSM (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM) (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten Maatschappij voor Industriële Projecten NV

(MIP) (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten NMB Postbank NV (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlandse Maatschappij voor Energie en Milieu BV (NOVEM) (Nota commissarissen van overheidswege, 81.3); Statuten Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij (Nota van overheidswege, 81.1); Statuten Koninklijke PTT Nederland N.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.8); Statuten Domaniale Mijnmaatschappij (Nota commissarissen van overheidswege, 81.4); Statuten Maatschappij voor Industriële Projecten NV (MIP) (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten NMB Postbank NV (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlandse Maatschappij voor Energie en Milieu BV (NOVEM) (Nota commissarissen van overheidswege, 81.3); Statuten Ultra-Centrifuge Nederland N.V. (UCN). (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten Koninklijke Hoogovens en Staalfabrieken N.V. (Nota van overheidswege, 81.3); Nota van overheidswege, 81.2 (Eurometaal N.V.); Nota commissarissen van overheidswege, 81.7 (Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM)); Statuten Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij. (Nota van overheidswege, 81.1, 81.3); Statuten N.V. Industriebank Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering (LIOF) (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij (OOM). (Nota commissarissen van overheidswege, 81.3); Nota commissarissen van overheidswege, 81.4 (B.V. Nederlandse Pijpleidingmaatschappij); Statuten N.V. Vuilafvoer Maatschappij (VAM), art. 7, lid 3; Statuten N.V. Haven van Vlissingen, art. 11, lid 5

Produkt(en): voordracht
 Periode: 1963 -
 Opmerking(en): In de statuten van de N.V. Hollandse Signaalapparaten 1989 wordt geen melding gemaakt van een recht van voordracht. In artikel 12 wordt slechts vermeld dat leden van de raad van commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders. Uit het antwoord van de minister van Financiën aan het kamerlid Van der Spek. Tweede Kamer, zitting 1976-1977, aanhangsel, 998, 2002u blijkt dat de raad van commissarissen bij de B.V. Nederlandse Pijpleidingmaatschappij uit twee commissarissen A (aandelen A in handen van de Staat) bestaat.

(79)

Actor: houder van aandelen A (ministers van Financiën en van Ontwikkelingssamenwerking, minister van Financiën en de Nederlandsche Bank, minister van Financien, ministers van Financiën en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en de ministers van Financiën en van Economische Zaken)
 Handeling: het bindend voordragen van personen aan de ava ter benoeming tot lid van de raad van commissarissen
 Grondslag: Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO), art. 13 lid 3a
 Produkt(en): voordracht
 Periode: 1970 -

(80)

Actor: Sociaal-Economische Raad
 Handeling: het bindend voordragen van een persoon tot lid van de raad van commissarissen
 Grondslag: Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO), art. 13 lid 3c
 Produkt(en): voordracht
 Periode: 1970 -

(81)
Actor: vergadering van aandeelhouders A
Handeling: het doen van een voordracht voor de benoeming van een persoon tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF) 1981, art. 8, lid 2
Produkt(en): voordracht
Periode: 1940 -
Opmerking(en): Deze voordracht geschiedt alleen als het aantal commissarissen zeven of acht is.

(82)
Actor: Landbouwschap
Handeling: het voordragen aan de algemene ledenvergadering van personen ter benoeming tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten N.V. Vuilafvoer Maatschappij (VAM), art. 7, lid 3
Produkt(en): voordracht
Periode: 1940 -

(83)
Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het goedkeuren van de bindende voordracht door de raad van commissarissen van personen ter benoeming tot directeur van de vennootschap
Grondslag: Statuten Nederlandse Gasunie N.V., art. 10 lid 1
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1963 -

(84)
Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het goedkeuren van de benoeming van de voorzitter van de raad van commissarissen uit het midden van de raad
Grondslag: Statuten Nederlandse Gasunie N.V., art. 15 lid 2
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1963 -

Benoeming, schorsing, ontslaan van een lid (leden) van de raad van commissarissen

(85)
Actor: vakminister
Handeling: het benoemen, schorsen of ontslaan van één of meer personen tot lid van de raad van commissarissen (zodanig dat dit aantal de meerderheid in de raad vormt)
Grondslag: Statuten N.V. Nederlands Inkoopcentrum (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlandse Waterschapsbank N.V. 1990, art. 17 lid 3 (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlandse Middenstandsbank N.V. (NMB), art. 12 lid 3; Statuten NMB Postbank N.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) 1991, art. 10 lid 3; Statuten N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten 1991, art. 12 lid 1; Statuten De Nationale Investeringsbank N.V. (Herstelbank) 1963, art. 16 lid 4 (sedert 1990: art. 20, lid 4); Statuten N.V. Haven van Vlissingen 1985, art. 11 lid 10 (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten Nederlands Credietverzekeringsmaatschappij (NCM), art. 15 (Nota commissarissen van overheidswege, 81.5); Statuten SDU N.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.1), Statuten N.V. Rijks Computercentrum (RCC) (Nota commissarissen van

overheidswege, 81.1); Statuten Eurometaal N.V., art. 12 lid 2; Statuten N.V. DSM 1989, art. 24 lid 2 (benoeming), art. 26 lid 7 (schorsing en ontslag); Statuten Nederlandse Gasunie N.V., art. 15 lid 1; Statuten N.V. Koninklijke Nederlandse Vliegtuigenfabriek Fokker 1988, art. 12 lid 11; Statuten Nederlands Meet Instituut N.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.4); Statuten Alpinvest Holding N.V. 1993, art. 21 lid 1, sub a (benoeming) en art. 22 lid 1 (schorsing of ontslag); Statuten Volvo Car B.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.4); Statuten N.V. Nederlands Congresgebouw, (Nota commissarissen van overheidswege, 81.3); Statuten Ultra-Centrifuge Nederland N.V. (UCN) (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken, (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten N.V. Nederlandse Staatsmijnen, art. 12 lid 2; Statuten N.V. Aandelenbezit streekvervoer (vanaf 1990 Verenigd Streekvervoer Nederland) (Nota commissarissen van overheidswege, 81.7); Statuten Koninklijke PTT Nederland B.V. (Nota commissarissen van overheidswege, 81.8); Statuten Luchthaven Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel, art. 6 lid 1 (Nota commissarissen van overheidswege, 81.7); Statuten Beneluxtunnel N.V., art. 13 lid 4; Statuten Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V., art. 20 lid 13; Statuten N.V. Nederlandse Buurtvervoer Maatschappij, art. 16 lid 1; Statuten N.V. Nederlandse Spoorwegen (NS), art. 7 lid 1; Statuten N.V. Nederlandse Tramwegmaatschappij, art. 16 lid 1; Statuten N.V. Maatschappij Overijsselse Kanalen, art. 7; Statuten Koninklijke Hoogovens en Staalfabrieken N.V. (Nota van overheidswege, 81.3); Statuten 1990, art. 20, lid 4; Statuten Eurometaal N.V., art. 12, lid 2; Statuten Stoomvaartmaatschappij Zeeland, art. 15, lid 1; Statuten Centrale Organisatie voor Radio-actief Afval NV (COVRA) 1987, art. 13 lid 1; De Nederlandsche Bank N.V., Heroverwegingsrapport 'Verkoop Staatsdeelnemingen', 9; Hollandse Signaalapparaten B.V., Heroverwegingsrapport 'Verkoop Staatsdeelnemingen', 12; Statuten N.V. Nederlandse Staatsmijnen, art. 12 lid 3

Produkt(en): benoeming

Periode: 1962 -

Opmerking(en): Bij de benoeming in de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO) betreft het de benoeming van vier leden, waarvan twee in overeenstemming met de minister van Ontwikkelingssamenwerking.

Bij de benoeming in de Bank voor Nederlandse Gemeenten benoemt de minister van Financiën twee leden, waarvan één in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken.

Bij de N.V. DSM kan de raad van commissarissen een aanbeveling doen. De minister van Economische Zaken benoemt twee leden.

Indien bij de N.V. Koninklijke Nederlandse Vliegtuigenfabriek Fokker de raad van commissarissen uit meer dan zeven zal bestaan benoemt de minister twee personen, in het geval dat de raad van commissarissen zeven leden of minder telt, dan benoemt de minister één persoon.

De benoeming bij de N.V. Nederlandse Staatsmijnen geschiedt met toepassing van artikel 52h lid 12 van het Wetboek van Koophandel.

Volgens de Nota commissarissen van overheidswege heeft de minister van Verkeer en Waterstaat bij de Nederlandse Waterschapsbank N.V. slechts de bevoegdheid om een voordracht te doen aan de minister van Financiën.

Bij de N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten benoemt de minister van Financiën twee leden, waarvan één in overeenstemming met de minister van Binnenlandse Zaken.

Bij de Centrale Organisatie voor Radio-actief Afval N.V. wordt één commissaris benoemd indien het aantal commissarissen vijf of minder bedraagt, twee commissarissen indien meer dan vijf. De ministers van Economische Zaken en VROM doen dit gezamenlijk.

(86)

Actor: vakminister

Handeling: het benoemen van commissarissen van overheidswege

Grondslag: Burgerlijk Wetboek, Boek 2, art. 158, lid 12; Statuten N.V. Luchthaven Schiphol, art. 8, lid 2; Statuten N.V. Limburgse Tramweg Maatschappij (LTM), sinds 1987 Verenigd Streekvervoer Limburg (VSL), art. 8, lid 1
Produkt(en): beschikking
Periode: 1940 -

()
Actor: minister van Financiën
Handeling: het voorbereiden, wijzigen, vaststellen en intrekken van Koninklijke besluiten tot benoeming van de zgn. Koninklijk commissaris die namens de regering toezicht uitoefent op de handelingen van De Nederlandsche Bank N.V.
Periode: 1940 -
Produkt(en): Kon. besluiten
Grondslag: Bankwet 1937, art. 29 lid 1; Bankwet 1948, art. 30 lid 1.
Opmerking(en): Zie handeling 12i van het Pivot-rapport 'Geregeld toezicht'.

(87)
Actor: Vergadering van aandeelhouders A (minister van Financiën)
Handeling: het benoemen, schorsen of ontslaan van één of meer tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF) 1981, art. 8 lid 2.
Produkt(en): benoeming
Periode: 1981 -
Opmerking(en): Uit de Nota commissarissen van overheidswege (81.5) blijkt dat de minister van Financiën de leden van de raad van commissarissen bij de Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. benoemt.

(88)
Actor: vakminister
Handeling: het (na overleg met de raad van commissarissen) benoemen, schorsen en ontslaan van de voorzitter van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO), art. 13 lid 3; Statuten N.V. Vuilafvoer Maatschappij (VAM), art. 7, lid 2
Produkt(en): benoeming
Periode: 1963 -

(89)
Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het benoemen, schorsen en ontslaan van één of meer personen tot lid van de raad van commissarissen van de Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden.
Grondslag: Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden 1991, art. 13 lid 3f
Produkt(en): benoeming
Periode: 1970 -

(90)
Actor: minister van Ontwikkelingssamenwerking/minister van Binnenlandse Zaken
Handeling: het instemmen met de benoeming door de minister van Financiën van personen tot lid van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden 1991, art. 10, lid 3; Statuten N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten 1991, art. 12, lid 1
Produkt(en): instemming
Periode: 1991 -

(91)

Actor: vergadering van aandeelhouders A (minister van Financiën)
Handeling: het vaststellen van het aantal leden van de raad van commissarissen
Grondslag: Statuten Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. 2(KNSF),1981, art. 8, lid 1
Produkt(en): besluit
Periode: 1940 -

(92)
Actor: Sociaal-Economische Raad
Handeling: het ongegrond verklaren van de bezwaren van de algemene vergadering van aandeelhouders of de ondernemingsraad tegen de benoeming van een kandidaat-lid van de raad van commissarissen door deze raad
Grondslag: Statuten N.V. Haven van Vlissingen 1985, art. 11, lid 9
Produkt(en): verklaring van ongegrondheid
Periode: 1985 -

(93)
Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het goedkeuren van de aanwijzing door de raad van commissarissen van commissarissen A tot gedelegeerd commissaris
Grondslag: Statuten N.V. Nederlands Congresgebouw, art. 9, lid 7
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1960 -

(94)
Actor: vakminister/Algemene vergadering van aandeelhouders
Handeling: het vaststellen en goedkeuren van de bezoldiging van commissarissen, bestuurders
Grondslag: Boek 2 BW, art. 135; 145
Produkt(en): besluit
Periode: 1940 -

(95)
Actor: commissaris van overheidswege
Handeling: het afdragen van ontvangen vacatiegelden
Grondslag: Algemeen Rijksambtenarenreglement, art. 63 a, lid 1
Produkt(en): afdracht
Periode: 1940 -
Opmerking(en): Dit is niet van toepassing in die gevallen, waarin de minister-president anders bepaald. (Algemeen Rijksambtenarenreglement, artikel 63a, lid 3)

Regeringsvertegenwoordigers, leden raad van bestuur, directeur, president-directeur, directeur-secretaris

Voordracht tot benoeming van een regeringsvertegenwoordiger, van een lid (leden) van de raad van bestuur, etc.

(96)
Actor: minister van Verkeer en Waterstaat
Handeling: het doen van een (bindende) voordracht van twee personen voor de vacature van een lid van de raad van bestuur van de genoemde NV's
Grondslag: Statuten Luchthavens Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel, art. 6, lid 11
Produkt(en): voordracht voor benoeming
Periode: 1955 -

Benoeming, schorsing, ontslaan van een regeringsvertegenwoordiger, van een lid (leden) van de raad van bestuur, etc.

(97)

Actor: vakminister
Handeling: het benoemen van één of meer regeringsvertegenwoordigers in de raad van commissarissen bij vennootschappen
Grondslag: Statuten
Produkt(en): benoeming
Periode: 1940 -

(98)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het benoemen van leden van de Stichting prioriteitsaandelen DSM, ingevolge een overeenkomst tussen DSM en de Staat
Grondslag: Memorie van Toelichting bij de Wet van 8 december 1988 tot wijziging en machtiging tot verwerving van de aandelen in DSM-Aardgas B.V. (Stb. 584), Kamerstukken 1987-1988, 20 649, nr. 3
Produkt(en): benoeming
Periode: 1988 -

(99)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het goedkeuren van besluiten van de directeur van de B.V. Nederlandse Pijpleidingmaatschappij inzake het vervreemden of bezwaren van onroerende zaken.
Grondslag: Statuten, art. 9, lid 3a
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1966 -

(100)

Actor: minister van Financiën (de Kroon)
Handeling: het benoemen, schorsen en ontslaan van de President-directeur en de Directeur-secretaris van de Nationale Investeringsbank N.V.
Grondslag: Statuten 1963, art. 10, lid 3; Statuten 1990, art. 14, lid 3
Produkt(en): Koninklijk besluit
Periode: 1963 -

(101)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het benoemen van de voorzitter van het bestuur van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 8 lid 2
Produkt(en): benoemingsbesluit
Periode: 1957 - 1992

(102)

Actor: vakminister
Handeling: het benoemen, schorsen of ontslaan van directeuren, bestuursleden van vennootschappen
Produkt(en): benoeming
Grondslag: Statuten
Periode: 1940 -

(103)

Actor: minister van Verkeer en Waterstaat
Handeling: het verlenen van goedkeuring aan de benoeming van de directeur door de raad van bestuur
Grondslag: Statuten Luchthavens Eelde en Zuid-Limburg (Maastricht) en luchtvaartterrein Texel, art. 11
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1955 -

(104)

Actor: minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, minister van Financien
Handeling: het aanwijzen van een lid tot lid van het bestuur van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 8 lid 2
Produkt(en): aanwijzing
Periode: 1957 -

(105)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het aanwijzen van twee leden uit het bedrijfsleven tot lid van het bestuur van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 8 lid 3
Produkt(en): aanwijzing
Periode: 1957 -

(106)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het aanwijzen van een ambtenaar als een (plaatsvervangend) secretaris van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 8 lid 7
Produkt(en): aanwijzing
Periode: 1957 -

(107)

Actor: minister van Economische Zaken
Handeling: het al dan niet bezwaar maken tegen personen als lid van de raad van bestuur met het oog op de veiligheid van de Staat
Grondslag: Statuten Ultra Centrifuge Nederland N.V., art. 7, lid 2
Produkt(en): bezwaar
Periode: 1971 -

- (108)
 Actor: minister van Economische Zaken
 Handeling: het instemmen met de benoeming van een procuratiehouder van EBN
 Grondslag: Beheersovereenkomst Energie Beheer Nederland B.V., art. 2b
 Produkt(en): instemming
 Periode: 1989 -
- (109)
 Actor: minister van Economische Zaken
 Handeling: het toekennen van een vergoeding aan de twee leden uit het bedrijfsleven welke lid zijn van het bestuur van de Stichting Industrieel Garantiefonds.
 Grondslag: Wet Stichting Industrieel Garantiefonds, art. 8 lid 5
 Produkt(en): vergoeding
 Periode: 1957 -
- (110)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het goedkeuren van de benoeming van directeurs van de N.V. Bank voor Nederlandse Gemeenten.
 Grondslag: Statuten 1963, art. 17
 Produkt(en): goedkeuring
 Periode: 1963 -
- (111)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het goedkeuren van het verrichten van betaalde nevenwerkzaamheden of -functies door directeurs van de Nationale Investeringsbank
 Grondslag: Statuten 1963, art. 10, lid 2
 Produkt(en): goedkeuring
 Periode: 1963 -

Geldverstrekking d.m.v. borgstelling, kredieten, garanties, deelneming, lening, etc.

- (112)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het sluiten van overeenkomsten tot het aangaan van geldleningen door de Staat. door directeurs van de Nationale Investeringsbank
 Grondslag: Besluit privaatrechtelijke rechtshandelingen, art. 28, lid 1
 Produkt(en): overeenkomst
 Periode: 1992 -
 Opmerking(en): De overeenkomsten worden gesloten nadat de minister machtiging bij wet heeft ontvangen.
- (113)
 Actor: De Nederlandsche Bank N.V. (toezichthouder)
 Handeling: het erkennen van een N.V., B.V., V.O.F. of een C.V. als PPM.
 Grondslag: Garantieregeling PPM, art. 3, lid 1; Besluit PPM, art. 4; Garantieregeling PPM, art. 3, lid 3; art. 5, lid 2; Besluit PPM, art. 8, lid 1; art. 14, lid b
 Produkt(en): erkenning
 Periode: 1981 -
 Activiteit: het in de Staatscourant publiceren van de erkenning als PPM onder vermelding

van de naam en zetel van de PPM (Garantieregeling PPM, art. 6, lid 4 en art. 10, lid 4)

Opmerking(en): Indien de toezichthouder op grond van de deskundigheid, de voornemens of de antecedenten van een of meer personen die het beleid van de verzoeker bepalen of medebepalen, van oordeel is dat een goede functionering als PPM onvoldoende gewaarborgd is, of wanneer de verzoeker niet of niet behoorlijk voldoet aan het gestelde in art. 5 lid 1 Garantieregeling PPM wordt een verzoek tot erkenning als PPM afgewezen.

(114)

Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
Handeling: het vooraf goedkeuren van wijzigingen in de voorwaarden van een bijzondere financiering.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 36
Produkt(en): goedkeuring
Periode: 1971 -

(115)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het overmaken van een vergoeding (verliesdeclaratie) aan De Nederlandsche Bank N.V. nadat De Nederlandse Bank N.V. heeft besloten tot toekenning van een voorschot c.q. vergoeding aan de PPM
Grondslag: Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. van 20 Juni 1991, nr. 220/91
Produkt(en): overboeking
Periode: 1991 -

(116)

Actor: De Nederlandsche Bank N.V. (toezichthouder)
Handeling: het toekennen van een voorschot aan de verzoeker van (ten hoogste) 100 % van het door de toezichthouder waarschijnlijk te achten bedrag van de vergoeding aan verzoeker.
Grondslag: Garantieregeling PPM, art. 18, lid 1; Besluit PPM, art. 24
Produkt(en): voorschot
Periode: 1981 -

(117)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het verlenen van borgstellingen tegenover derden voor de betaling van rente over en aflossing op geldleningen door de FMO bij die derden op te nemen
Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb. 237), art. 2
Produkt(en): borgstelling
Periode: 1970 -

(118)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het verstrekken van geldleningen ten laste van de Staat ten behoeve van de middelenvoorziening van de FMO
Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb. 237), art. 2
Produkt(en): overeenkomst van geldlening
Periode: 1970 -

- (119)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het verstrekken van middelen ten behoeve van deelnemingen en leningen aan ontwikkelingsbanken of aan instellingen met een doel dat gelijk of aanverwant is aan dat van FMO
 Grondslag: Wet van 1 mei 1970, Stb 237, art. 2
 Produkt(en): deelnemingen of overeenkomsten van leningen
 Periode: 1970 -
- (120)
 Actor: minister zonder portefeuille belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden
 Handeling: het verstrekken van renteloze leningen en subsidies ten behoeve van de middelenvoorziening van de FMO
 Grondslag: Wet van 1 mei 1970, Stb 237, art. 3
 Produkt(en): overeenkomst van renteloze lening of subsidie
 Periode: 1970 -
- (121)
 Actor: minister zonder portefeuille belast met aangelegenheden betreffende de hulp aan ontwikkelingslanden
 Handeling: het verstrekken van subsidies voor niet door opbrengsten gedekte bedrijfskosten van de FMO
 Grondslag: Wet van 1 mei 1970 (Stb. 237), art 3
 Produkt(en): subsidie
 Periode: 1970 -
- (122)
 Actor: FMO
 Handeling: het verstrekken van lange-termijn financieringen in de vorm van leningen en participaties aan bedrijven in ontwikkelingslanden.
 Bron: Jaarverslag FMO 1994
 Produkt(en): overeenkomst van lening of participatie
 Periode: 1970 -
- (123)
 Actor: minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne en minister van ontwikkelingssamenwerking
 Handeling: het verstrekken van overheidssubsidie aan de Stichting International Reference Centre for Community Water Supply and Sanitation te Den Haag
 Grondslag: Concept-statuten, art. 3
 Produkt(en): subsidie
 Periode: 1979 -
- (124)
 Actor: minister tot wiens ministerie het vervoer behoort (minister van Verkeer en Waterstaat)
 Handeling: het toestemmen in het overdragen aan anderen van rechten voortvloeiende uit een van Rijksweg gesloten of te sluiten overeenkomst betreffende Rijks renteloos voorschot
 Grondslag: Statuten N.V. Nederlandse Tramwegmaatschappij, art. 2, lid 2
 Produkt: toestemming
 Periode: 1941 -
- (125)
 Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971

Handeling: het instellen van een onderzoek naar de middelenbehoefte van een bedrijf en naar een bijpassende financieringsvorm
Grondslag: Regeling Bijzondere Financieringen 1971, art. 3
Produkt(en): onderzoek
Periode: 1971 -

(126)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het instellen van een onderzoek naar de middelenbehoefte van een bedrijf en naar een bijpassende financieringsvorm
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 3
Produkt(en): onderzoek
Periode: 1971 -
Activiteit: het op de hoogte houden van de Werkcommissie van de bevindingen tijdens het onderzoek.

(127)

Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
Handeling: het niet geheel voor eigen risico verstrekken van een krediet, garantie of deelneming
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 4
Produkt(en): kredietverstrekking
Periode: 1971 -

(128)

Actor: minister van Financiën
Handeling: het, samen met de desbetreffende vakminister onder wiens departement het bedrijf ressorteert, verzoeken aan de Nationale Investerings Bank tot het verlenen van een bijzondere financieringen onder volledige verantwoording van de Staat
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 8
Produkt(en): brief van de minister
Periode: 1971 -

(129)

Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
Handeling: het, met uitzondering van de bijzondere financiering als bedoeld in art. 8, beslissen over het verlenen van bijzondere financieringen.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 17
Produkt(en): beslissing
Periode: 1971 -

(130)

Actor: vakminister
Handeling: het stellen van andere dan bij de Nationale Investeringsbank gebruikelijke voorwaarden aan de verlening van een bijzondere financiering.
Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 6
Produkt(en): voorwaarden
Periode: 1971 -

- (131)
 Actor: de Staat der Nederlanden
 Handeling: het, bij verlening van een bijzondere financiering in afwijking van de gebruikelijke voorwaarden, sluiten van een overeenkomst met de bij de voorwaarden betrokkenen
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 6
 Produkt(en): overeenkomst
 Periode: 1971 -
- (132)
 Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
 Handeling: het na afloop van elk kalenderkwartaal aan het ministerie van Financiën overmaken van een geschat bedrag als a conto betaling voor garantieprovisies
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 31
 Produkt(en): overboeking
 Periode: 1971 -
- (133)
 Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
 Handeling: het eenmaal per jaar de in art. 30 bedoelde garantieprovisie met het ministerie van Financiën afrekenen.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 31
 Produkt(en): verrekening
 Periode: 1971 -
- (134)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het vaststellen van de vergoeding voor door de Nationale Investeringsbank gemaakte kosten voor bijzondere financieringen, welke geheel voor risico van de Staat zijn verstrekt.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 40
 Produkt(en): vergoeding
 Periode: 1971 -
- (135)
 Actor: minister van Financiën
 Handeling: het betalen van declaraties en terugbetalingen terzake van kredieten, garanties en deelnemingen welke ingediend zijn door de Nationale Investeringsbank.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, artt. 41; 42; 43; 44; 51; 53; 54; 57; 59 en 63.
 Produkt(en): declaratie, terugbetaling
 Periode: 1971 -
- (136)
 Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
 Handeling: het (terstond) aan het ministerie van Financiën terugbetalen van restituties op declaraties betreffende kredieten, terzake van dividenden op deelnemingen.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, artt. 45; 46; 47; 48; 49; 50; 52 en 58.
 Produkt(en): terugbetaling
 Periode: 1971 -

- (137)
 Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
 Handeling: het instemmen met de overboeking van de bedragen welke op een rekening als bedoeld in art. 53 zijn gecrediteerd.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 55
 Produkt(en): besluit tot instemming
 Periode: 1971 -
- (138)
 Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
 Handeling: het aan de Nationale Investeringsbank geven van toestemming voor een overboeking naar de desbetreffende deelnemingsrekening van de van het van het ministerie van Financiën ontvangen bedragen.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 61
 Produkt(en): goedkeuring
 Periode: 1971 -
 Opmerking(en): Het gaat hierbij om rekeningen als bedoeld in artikel 60 van de Regeling Bijzondere Financiering 1971.
- (139)
 Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
 Handeling: het terstond aan het ministerie van Financiën afdragen:
 a. van dividend wanneer de Bank meer dividend ontvangt dan het gegarandeerde dividend vermeerderd met 1% van de verwervingsprijs;
 b. van ontvangen achterstallig preferent dividend.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 64; 65.
 Produkt(en): overboeking
 Periode: 1971 -
- (140)
 Actor: Nationale Investeringsbank N.V.
 Handeling: het, na beëindiging van een deelneming, terstond aan het ministerie van Financiën terugbetalen van (het meerdere van) de verwervingsprijs indien de Bank deze geheel of gedeeltelijk terugontvangen wanneer deze gedeclareerd en van het ministerie van Financiën ontvangen is.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, artt. 67; 68.
 Produkt(en): overboeking
 Periode: 1971 -
- (141)
 Actor: Werkcommissie voor de Regeling Bijzondere Financiering 1971
 Handeling: het beslissen ten aanzien van die punten waarin de Regeling Bijzondere Financiering 1971 niet voorziet.
 Grondslag: Regeling Bijzondere Financiering 1971, art. 73
 Produkt(en): beschikking
 Periode: 1971 -

Geraadpleegde literatuur

Bruijn, J.A. de, *Economische Zaken. Profiel van een ministerie* ('s-Gravenhage 1989)

'Bijstelling van het steunbeleid ten aanzien van individuele bedrijven' In: *Nederlandse Staatscourant*, 14 april 1977, nr. 72.

De Europese markt. Een grenzeloze uitdaging Een uitgave van het Ministerie van Economische Zaken. Directoraat-Generaal voor Industrie en Regionaal Beleid

Dorresteyn, A., 'Deelneming en zeggenschap van de Staat der Nederlanden in ondernemingen' In: *TVVS/Ondernemingsrecht* 1977 nr. 7/8, 204 - 218

Douma, S.W., *Ondernemingsfinanciering en overheidssteun. In het bijzonder de financiële door de overheid aan individuele ondernemingen in moeilijkheden* Serie Bedrijfseconomische Monographiën 63. (Leiden/Antwerpen 1981)

Franken, J.Ch., *Statuten van structuurvennootschappen* (Leiden 1976)

Geest, J.H.M. van der en A.J.L. Sonke, *Administratieve organisatie van de Directie Financieringen van het ministerie van Financiën* (Den Haag 1994)

Jaarboek van de Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen 1993

Jaarverslagen: De Nationale Investeringsbank N.V.
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden N.V.

Knops, Th.J.N. (samenstelling), *Geschiedenis ministerie van Economische Zaken* Ministerie van Economische Zaken. Directie Interne Zaken. Afdeling Algemene Secretarie. ('s-Gravenhage 1988)

Ru, H.J. de, *Staatsbedrijven en staatsdeelnemingen. Juridische aspecten en de gevolgen daarvan voor het economisch beleid* (Nijmegen 1981)

Ru, H.J. de (redactie), *Privatisering in de praktijk. Juridische aspecten* (Zwolle 1987)

Zwan, A. van der, *Een revival van de Nederlandse industrie* Toespraak voor de Nederlandse Vereniging van Participatiemaatschappijen. (Den Haag 1993)

Beleidsnotities en rapporten

Brief van de ministers van Financiën en Economische Zaken, d.d. 16 september 1980: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 1 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven).

Brief van de ministers van Financiën en Economische Zaken, d.d. 23 april 1981: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 2 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven).

Brief van de ministers van Financiën en Economische Zaken, d.d. 11 augustus 1981: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 3 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven).

Brief van de ministers van Financiën en Economische Zaken, d.d. 23 april 1982: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 4 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven).

Brief van de minister van Financiën, d.d. 16 september 1985: HTK, 1985 - 1986, 16 625, nr. 73 Herdruk (Heroverweging collectieve uitgaven).

Brief van de minister van Financiën, d.d. 25 april 1988: HTK, 1987 - 1988, 16 625, nr. 102 (Heroverweging collectieve uitgaven).

Verslag van een schriftelijk overleg, vastgesteld 12 mei 1982: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 5 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven).

Brief van de voorzitter van de vaste commissie voor de Rijksuitgaven, d.d. 26 september 1978: HTK, 1978 - 1979, 15 306, nr. 1 (Steunverlening individuele bedrijven).

Brief van de voorzitter van de vaste commissie voor de Rijksuitgaven, d.d. 14 december 1979: HTK, 1978 - 1979, 15 306, nrs. 2-3 (Steunverlening individuele bedrijven).

Brief nr. Fin 90/565 houdende afspraak met De Nederlandsche Bank N.V. m.b.t. de afdracht van de registratiepremie aan het Ministerie van Financiën alsmede meldingen van faillietverklaringen van PPM

Draaiboek continuering PPM-regeling 1992-1996

Evaluatienota garantieregeling PPM 1981 (Arthur Andersen & Co), d.d. september 1990

Garantieregeling Particuliere Participatiemaatschappijen 1981 (Stcrt. 1971, nr. 77)

Gewijzigd: bij besluit van 1 september 1982 (Stcrt. 1982, nr. 171);
 bij besluit van 24 november 1986 (Stcrt. 1986, nr. 230);
 bij besluit van 19 juli 1988 (Stcrt. 1988, nr. 143);
 bij besluit van 28 september 1990 (Stcrt. 1990, nr. 461).

Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. inzake de door De Nederlandsche Bank N.V. uit te voeren werkzaamheden in het kader van de garantieregeling PPM 1981 d.d. 20 juni 1991, nr. 220/91 MK/sp

Memorandum van De Nederlandsche Bank N.V. inzake de door De Nederlandsche Bank N.V. uit te voeren werkzaamheden in het kader van het besluit particuliere participatiemaatschappijen en de Garantieregeling particuliere participatiemaatschappijen 1981 d.d. januari 1995.

Ministerie van Economische Zaken (Directie Financieringen en Deelnemingen), *Introductie nieuwe bewindslieden*. ([Den Haag] 1989)

Ministerie van Financiën (Algemene Secretarie, Multifunctionele Unit Generale Thesaurie), *Deelproject in het kader van de totstandkoming van een ordeningsplan voor het archief van de Directie Financieringen: Regeling Bijzondere financieringen 1971* (s.l. [Den Haag] 1990)

Ministerie van Financiën (Directie Financieringen), *Nota inzake commissarissen van overheidswege* ([Den Haag] 1991)

Verslag nr. 78 van het overleg d.d. 11 augustus 1987 tussen DNB en het Ministerie van Financiën inzake de garantieregeling PPM 1981

Bijlage 1

 Overzicht van staatsdeelnemingen ³²

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
AKZO NV*	EZ	Wet van 18 juni 1918, Stb. 421	
Daisy Systems Holland BV	EZ	begroting 1977 EZ Oprichting 1977.	werkgelegenheid. Steun individuele bedrijven
ASW Apparatenfabriek BV	EZ	begroting 1976 EZ. Stcr. 1977, nr. 72, p.3-6	Steun individuele bedrijven
RSV-Zware Apparatenbouw	EZ	Bijlage begroting 1980 Financiën (wordt al in 1978 als bijlage bij de begroting genoemd!)	Steun individuele bedrijven
Breedband	EZ	opgericht in 1950 (Hand. II, Bijl. 1952-1953, 2959, nr. 1)	
NV Maatschappij ter behartiging van de Nationale Scheepvaartbelangen (NV BENAS)	EZ ?	Opgericht op 27 september 1932. (Zie H.M. Hirschfeld, Actieve economische politiek in Nederland in de jaren 1929-1934 (Amsterdam 1946)	
N.V. DSM*	EZ	1901 staatsbedrijf. Wet van 23 juni 1966, Stb 271	
DAF (DSM in DAF)	EZ	Hand. II, Bijl. 1965/66, 8424, nr. 1, p. 26-33	
NV DAF Trucks	EZ		
Mentor BV	EZ	begroting 1976 EZ	
Mercon Steelstructures	EZ	begroting 1976 EZ	
Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staal-fabrieken N.V.	EZ	Wet van 26 juli 1918, Stb 486 Machtigingswet van 16 mei 1984, Stb 227	
N.V. Administratiekantoor voor Aandelen Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staal-fabrieken (KNHS) N.V.		Wet van 26 juli 1918, Stb 486	
N.V. Gerofabriek	EZ	begroting 1976 EZ	

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
Maatschappij voor Industriële Projecten (MIP) N.V.	EZ	Machtigingswet van 7 oktober 1982, Stb. 585 Wet van 3 juli 1991, Stb. 375 Oprichting in 1982	
Van Doorne's Transmissie BV	EZ	begroting 1977 EZ	Speerpuntenbeleid
Vredestein N.V.	EZ	begroting 1976 EZ Wet van 6 december 1984, Stb. 582 (Vredestein Banden BV en Vredestein NV)	Steun individuele bedrijven
De Vries Robbé Ramen B.V.	EZ	begroting 1977 EZ. Oprichting 1977	Steun individuele bedrijven
UDEC BV	EZ	begroting 1977 EZ	Steun individuele bedrijven
N.V. Nederlandse Gasunie (NGU)	EZ	begroting 1963 EZ Hand. II, Bijl. 6900 H XIII	
Ultra Centrifuge Nederland (UCN) N.V.	EZ	Wet van 29 april 1971, Stb. 269. Hand. II, Bijl. 1969/70, 10 469 Wet van 1 juli 1981, Stb. 417 Hand. II, Bijl. 1980/81, 16 256	
Nederlandse Energie Ontwikkelingsmij. (NEOM) N.V.	EZ	begroting 1977 EZ	
B.V. Nederlandsche Pijpleiding Maatschappij (NPM)	EZ	Wet van 29 juni 1966, Stb. 288	
Domaniale Mijn Maatschappij N.V.	EZ	Wet van 19 juni 1845, Stb. 29 Besluit tot liquidatie op 1 juli 1977.	
NV Koninklijke Nederlandse vliegtuigenfabriek Fokker	EZ	Wet van 21 december 1988, Stb. 628 (zie verbetering)	
N.V. Industriebank Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering (LIOF)	EZ	Oprichting 1935 begroting 1975 EZ	

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
N.V. Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij (NOM)	EZ	begroting 1974 EZ Hand. II, bijl. 12 010, nr. 27, p.3	
N.V. Nederlands Congresgebouw*		Wet van 19 juli 1962, Stb. 303. Hand. II, bijl. 1960/61, 6367	
NV Maatschappij voor Industriefinanciering (MAVIF)		Hand. II, Bijl. 1935/36, 202. Wet van 18 juni 1936, Stb. 634	
Artillerie-inrichtingen	Defensie	Besluit d.d. 24 juni 1941, VO 1941/125, NV Nederlandsche Machinefabriek Artillerie-in- richtingen. Wet van 20 maart 1958, Stb. 177 ³³	
Eurometaal N.V.*	Def	Wet van 22 november 1972, Stb 674	
NV Gereedschapswerktuigenindustrie Hembrug	Def	Wet van 22 november 1972, Stb 674	
Hollandse Signaalapparaten (HSA) B.V.	Def	begroting 1956 Defensie Hand. II, Bijl. 4100 H VIII A+B	
Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabrieken (KNSF) N.V.	Def	Wet van 19 mei 1922, Stb. 309	
Nationale Investeringsbank (Herstelbank) NV*	Fin	KB van 3 september 1945, Stb. F 158. ³⁴ Wet van 30 mei 1963, Stb. - 258 Wet van 1 december 1988, Stb. 692	
NMB-Postbank, NMB* NV Postbank	Fin	Wet van 2 december 1982 (machtigingswet NMB, Stb. 676. Hand. II, 1981, Bijl. 16 648. Ex art. 40 CW Oprichting Postbank, Wet van 25 mei 1880, Stb. 88. NMB opgericht in 1927	

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
		Wet van 20 april 1989, Stb. 111	
NV Internationale Nederlanden Groep	Fin		
De Nederlandsche Bank N.V.	Fin	Wet van 23 april 1948, Stb. I 165	
N.V. Bank voor Nederlandsche Gemeenten (BNG)	Fin en BiZa	KB van 28 maart 1925, Stb 125	
Stichting Industrieel Garantiefonds	Fin	Wet van 18 juli 1957, Stb 295	
Nederlandsche Middenstandsbank	Fin	begroting 1942 Financiën	
Nederlandse Waterschapsbank N.V.	Fin	Hand. II, Bijl. 1980/81, 16 262; ex art. 40 CW	
BV Beleggings- en Garantimaatschappij voor duplicaten van buitenlandse effecten (BV Belga)	Fin	begroting 1956 Financiën In 1979 in liquidatie (in 1984 afgerond). Hand. II, Bijl. 4100 H. VIIB	
CF Kantoor voor Staatsobligaties B.V.	Fin	begroting 1973 Financiën Hand. II, Bijl. 12000 H IXA	
N.V. Nederlands Inkoopcentrum (NIC)	Fin	Wet van 28 december 1990, Stb. 25	
Circle Information Systems B.V.	BiZa	Wet van 9 januari 1986, Stb. 12	
NV SDU v/h Staatsdrukkerij/Uitgeverij	BiZa	Wet van 15 september 1988, Stb. 421	
N.V. RCC v/h Rijks Computercentrum	BiZa en Fin	Wet van 13 september 1990, Stb. 475 (Stb. 476)	
Koninklijke Luchtvaartmij. (KLM) N.V.*	V&W	Wet van 30 juni 1927, Stb. 228 Wet van 27 maart 1986, Stb 176	
N.V. Nederlandse Spoor-	V&W	Wet van 26 mei 1937, Stb.	

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
wegen (NS)*		520	
N.V. Aandelenbezit Streekvervoer (NV Verenigd Streekvervoer NL)	V&W	Machtigingswet van 4 juni 1981, Stb 404 Hand. II, Bijl. 1980/81, 16 702	
N.V. Limburgse Tramwegen Mij. (LTM)*	V&W	Wet van 31 december 1920 Stb 842	
N.V. Brabantse Buurtspoorwegen en Autodiensten (BBA)		Wet van 28 december 1936, Stb. 1522	
NV Nederlandse Buurtvervoer Mij (NBM)	V&W	begroting 1941 V&W	
NV Nederlandse Tramweg Mij. (NTM)	V&W	begroting 1941 V&W Handelingen II, Bijl. 1939/1940 A, IX no.6, p.9, no.8, p.28	
Stoomvaartmij "Zeeland"-Kon. Ned. Postvaart N.V.*	V&W	Wet van 5 maart 1921, Stb. 170	
N.V. Mij Overijsselse Kanalen	V&W	begroting 1931 V&W	
N.V. Luchthaven Schiphol*	V&W	Wet van 11 december 1957, Stb 529	
N.V. Luchthaven Eelde	V&W	Wet van 21 december 1955, Stb. 622 Hand. II, Bijl. 1954/55, 3963	
N.V. Luchthaven Zuid-Limburg	V&W	Wet van 21 december 1955, Stb. 622 Hand. II, Bijl. 1954/55, 3963	
N.V. Luchtvaartterrein Texel	V&W	Wet van 21 december 1955, Stb. 622 Hand. II, Bijl. 1954/55, 3963	
Beneluxtunnel NV	V&W	begroting 1961 V&W	
N.V. Haven van Vlissingen	V&W	Wet van 12 januari 1933, Stb. 9 (Hand. II, Bijl. 1931/32, 408 en 1932/33, 61	
NV Koninklijke PTT Nederland (KPN)	V&W	Wet van 26 oktober 1988, Stb 521 (Inwerkingtreding bij wet van 1 december 1988, Stb	

Deelnemingen			
Onderneming	ministerie	grondslag	doelstelling deelneming
		550) Wijziging 9 december 1993, Stb. 674	
N.V. Vuilafvoer Mij. (VAM)	LNV	Wet van 7 maart 1930, Stb.	
Nederlandse Financierings Mij. voor Ontwikke- lingslanden (FMO) N.V.	BuZa	Wet van 1 mei 1970, Stb. 237. Hand. II, bijlage 1968/1969, 10 003.	
Centrale Organisatie voor Radioactief Afval	VROM	Wet van 18 december 1986, Stb. 627	
INTIS BV		Wet van 18 juni 1987, Stb 394 (Ingetrokken 1988, Stb 521)	

Bijlage 2

Alfabetisch overzicht van staatsdeelnemingen, 1940 - 1995

Administratiekantoor voor aandelen Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken N.V.
AKZO
Alpinvest Holding N.V.
ASW Apparatenbouw B.V.
AVR Chemie B.V.
Beneluxtunnel N.V.
Breedband N.V.
B.V. Beleggings- en garantiemaatschappij voor duplicaten van buitenlandse effecten (BV Belga)
B.V. Centrale Organisatie voor Radio-actief Afval N.V. (COVRA)
Centrale Boazbank
Circle Information Systems B.V.
CF-kantoor voor Staatsobligaties B.V.
Daisy Systems Holland B.V.
De Nederlandsche Bank N.V.
De Nederlandse Investeringsbank N.V. (Herstelbank) (Maatschappij tot Financiering van het Nationaal Herstel N.V.)
De Vries-Robbé Ramen B.V.
Energie Beheer Nederland B.V.
Eurometaal N.V.
Fokker Holding B.V.
Holland Metrology N.V.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V. (KLM)
Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF)
Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken N.V.
Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie N.V.
Koninklijke PTT Nederland N.V.
Koninklijke Zout-Ketjen
Landelijke Hypotheekbank
Maatschappij voor Industriële Projecten N.V. (MIP)
Maatschappij Overijsselse Kanalen N.V.
Mentor B.V.
Mercon Steelstructures
Nederlands Omroep Bedrijf N.V.
Nederlands Credietverzekeringsmaatschappij (NCM)
Nederlands Meet Instituut N.V.
Nederlandse Buurtspoorweg Maatschappij
Nederlandse Energie Ontwikkelings Mij (NEOM) B.V.
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO)
Nederlandse Gasunie N.V.
Nederlandse Maatschappij voor Energie en Milieu B.V. (NOVEM)
Nederlandse Machinefabriek Artillerie-inrichtingen
Nederlandse Middenstandsbank N.V. (NMB)
Nederlandse Omroepzendermij (NOZEMA)
Nederlandse Scheepsbouw Maatschappij B.V.
Nederlandse Waterschapsbank N.V.
Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij N.V.
N.V. Aandelenbezit Streekvervoer
N.V. Ago Lignostone

N.V. Bank Nederlandsche Gemeenten
N.V. Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM)
N.V. Brabantse Buurtspoorwegen en Autodiensten Maatschappij
N.V. DAF Trucks
N.V. DSM
N.V. Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)
N.V. Gereedschapswerktuigenindustrie Hembrug
N.V. Gerofabriek
N.V. Haven van Vlissingen
N.V. Hollandse Signaalapparaten
N.V. Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering (Industriebank Liof)
N.V. Internationale Nederlanden Groep (ING)
N.V. Kanaal Maatschappij Buinen-Schoonoord
N.V. Limburgsche Tramweg Maatschappij (LTM)
N.V. Luchthaven Zuid-Limburg
N.V. Luchthaven Maastricht
N.V. Luchthaven Schiphol
N.V. Luchthaven Eelde
N.V. Luchtvaartterrein Texel
N.V. Maatschappij ter behartiging van de Nationale Scheepvaartbelangen (N.V. BENAS)
N.V. Maatschappij tot Stroveredeling "Sové"
N.V. Nederlandsche Tramweg Maatschappij
N.V. Nederlandse Buurtvervoer Maatschappij
N.V. Nederlandse Spoorwegen (NS)
N.V. Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij (OOM)
N.V. Verenigd Streekvervoer NL (Aandelenbezit Streekvervoer)
N.V. Vuilafvoermaatschappij V.A.M.
Ontginningsmaatschappij "Land van Vollenhove"
OV-Studentenkaart B.V.
Postbank N.V.
Rocade Informatica Groep N.V.
RSV-Zware Apparatenbouw B.V.
SDU N.V.
Stoomvaart Maatschappij Zeeland
Streekvervoer Limburg (VSL)
UDEC B.V.
Ultra Centrifuge Nederland N.V. (UCN)
Van Doorne's Transmissie B.V.
Volvo Car B.V.
Vredestein N.V.

Alpinvest Holding N.V.
AVR Chemie B.V.
B.V. Centrale Organisatie voor Radio-actief Afval N.V. (COVRA)
B.V. Nederlandse Pijpleiding Mij.
CF-kantoor voor Staatsobligaties B.V.
DAF Trucks N.V.
De Nederlandsche Bank N.V.
De Nationale Investeringsbank N.V.
Domaniale Mijn-mij.
Energie Beheer Nederland B.V.
Eurometaal N.V.
Fokker Holding B.V.
Groningen Airport Eelde N.V.
Holland Metrology N.V.
Hollandse Signaalapparaten N.V.
Internationale Nederlanden Groep N.V.
Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.
Koninklijke Nederlandse Hoogovens en Staalfabrieken N.V.
Koninklijke Nederlandse Springstoffenfabriek N.V. (KNSF)
Koninklijke PTT Nederland N.V.
Nationale Investeringsbank N.V.
Nederlandse Financieringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (FMO)
Nederlandse Gasunie N.V.
Nederlandse Onderneming Voor Energie en Milieu N.V.
Nederlandse Omroepzendermij (NOZEMA)
Nederlandse Waterschapsbank N.V.
Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij N.V.
N.V. Bank Nederlandsche Gemeenten
N.V. Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij
N.V. DAF Trucks
N.V. DSM
N.V. Gelderse Ontwikkelingsmaatschappij (GOM)
N.V. Limburgs Instituut voor Ontwikkeling en Financiering (Industriebank Liof)
N.V. Luchthaven Maastricht
N.V. Luchthaven Schiphol
N.V. Luchthaven Eelde
N.V. Luchtvaartterrein Texel
N.V. Nederlandse Spoorwegen (NS)
N.V. Overijsselse Ontwikkelingsmaatschappij (OOM)
N.V. Vuilafvoermaatschappij V.A.M.
Rocade Informatica Groep N.V.
SDU N.V.
Ultra Centrifuge Nederland N.V. (UCN)

Noten

1. Voor de diverse doelstellingen t.a.v. staatsdeelnemingen zij verwezen naar de paragraaf *doelstellingen van de Staat* in hoofdstuk I.
2. Vastgelegd in de Economische structuurnota, Tweede Kamer, 1975 - 1976, 13 955.
3. Hierbij moet gedacht worden aan deelnemingen met staatsgarantie, leningen met staatsgarantie en kredieten met staatsgarantie.
4. Hierbij gaat het om deelnemingen, garanties, kredieten en leningen.
5. Wet van 27 december 1988 (Stb. 596). In werking getreden op 1 februari 1989.
6. Kamerstukken II, 1979-1980, 15 306, nrs. 1 en 2.
7. Het ging in 1986 om de volgende stichtingen: Stichting De Onafhankelijke Stem (aandelen in Maatschappij tot Exploitatie van Stork Ketels B.V.); Stichting Voortzetting Bamshoeve B.V. (aandelen in Bamshoeve Beheer B.V., indirect belang in Spinnerij Nederland B.V.); Stichting De Halm Hoogkerk (aandelen in De Halm B.V.); Stichting Pelgrimbeheer (aandelen in Pelgrim B.V.); Stichting Beheer C.C. Controls B.V. (aandelen in C.C. Controls B.V.); Stichting Samenwerkende Gieterijen (aandelen in Gieterij Doesburg B.V. en aandelen in Ned. IJzergieterij "Vulcanus" B.V.); Stichting Marine en Industriële Belangen Vlissingen (aandelen in B.V. Kon. Mij. "De Schelde"; Stichting Marine en Industriële Belangen Vlissingen (aandelen in R.D.M. B.V.); Stichting Continuïteit Z.B.B. (aandelen in zetmeelbedrijven "De Bijenkorf" B.V.). Inmiddels bestaan deze stichtingen grotendeels niet meer.
8. Brief van de voorzitter van de vaste commissie voor de Rijksuitgaven, d.d. 14 december 1979: HTK, 1978 - 1979, 15 306, nrs. 2-3 (Steunverlening individuele bedrijven), 5.
9. Brief van de ministers van Financiën en Economische Zaken, d.d. 16 september 1980: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 1 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven), 1-2.
10. Tweede Kamer, 1985-1986, 16 625, nr. 73 Herdruk.
11. Algemene Rekenkamer, *Nota inzake onderzoek staatsdeelnemingen*, (s.l. 1994)

12. Er bestaan twee soorten deelnemingen: deelnemingen als participatie waar de staatsdeelneming niet meer is dan een juridische vorm om een overheidstaak in bepaalde mate verzelfstandigd uit te voeren en deelnemingen in bedrijven die opereren in een sfeer van internationale concurrentie.
13. Als beleidsinstrumenten had de overheid de beschikking over o.a.: Comptabiliteitswet 1976; (Nieuw) Burgerlijk Wetboek; Circulaire van de minister van Financiën van 26 november 1986, no. 386-12107, Generale Thesaurie, directie Binnenlands Geldwezen; Regeling bijzondere financiering 1947; Regeling bijzondere financiering 1971; Regeling steun individuele bedrijven (Stcrt. 1980, nr. 50) en de Kredietbeschikking Midden- en kleinbedrijf (Beschikking van 17 november 1976, Stcrt. 1976, nr. 248).
14. Zie de bijlagen 1 en 2 van dit rapport voor een overzicht van de staatsdeelnemingen vanaf 1940.
15. Voor de taken en handelingen van de Herstelbank zij verwezen naar PIVOT-rapport 'oorlogsschade'.
16. Zie bijlage 3.
17. Gebaseerd op mondelinge informatie van drs. R.G. de Stoppelaar van het ministerie van Financiën; de *Introductie* een uitgave van de Centrale Directie Voorlichting van het Ministerie van Financiën (Den Haag [1994]); V. van Kommer en J.C.F. Muizelaar, *De Belastingdienst. Profiel van een organisatie.* (Gouda 1995), 67 - 79 en aan de *Staatsalmanak voor het Koninkrijk der Nederlanden 1994-1995* (Den Haag 1994).
18. Thans (1998) bestaan de regeling A-kredieten en de Regeling Steun Individuele Bedrijven niet meer. Informatie ontvangen van drs. R.G. de Stoppelaar per notitie van 11 februari 1998, 98/63.
19. Antwoord van de minister op vragen n.a.v. de bevordering van particuliere participatiemaatschappijen. Zie Verslag van een schriftelijk overleg, vastgesteld 12 mei 1982: HTK, 1980 - 1981, 16 403, nr. 5 (Beleid inzake financieringsproblematiek bedrijven), 5.
20. In de Machtigingswet kan het parlement voorwaarden bedingen die in een machtigingswet worden opgenomen. Artikel 40 van de Comptabiliteitswet is bij amendement ook van kracht geworden voor deelnemingen door de Staat in al bestaande privaatrechtelijke rechtspersonen. Dit heeft tot gevolg dat de overheid (regering) bij steunverleningacties niet snel zal kiezen voor rechtstreekse deelneming vanwege de lange voorbereidingstijd van een machtigingswet. Eerder zal worden gekozen voor subdeelneming door middel van

financieringsinstellingen zoals de NIB, de NOM en de financieringsmaatschappijen van de Stichting IGF.

21. Hiervoor geldt geen speciale machtiging, waardoor verkoop voor het parlement ongemerkt kan voorkomen. Wel bestaat het Besluit privaatrechtelijke handelingen (1977). Voor dit besluit en de CW 1976 gebeurde de vervreemding van aandelen in de meeste gevallen wel in overleg met de minister van Financiën.
22. Hierbij kan gedacht worden aan de PTT, 's Rijks Munt en het Staatsdrukkerij- en uitgeverijbedrijf.
23. De inhoud van deze paragraaf is voornamelijk gebaseerd op de *Nota inzake commissarissen van overheidswege*, 6 - 34, en NBW, Boek 2, artikelen 140-164. Zie tevens De Ru, 172 - 173.
24. Vgl. artikel 160 Boek 2 BW.
25. Wet van 6 mei 1971 (Stb. 289), houdende wijziging van het Wetboek van Koophandel (Voorzieningen met betrekking tot de structuur der naamloze en besloten vennootschap). Deze regeling is thans opgenomen in het Nieuw Burgerlijk Wetboek.
26. Zie hoofdstuk 4 van de nota commissarissen van overheidswege.
27. *De Europese markt. Een grenzeloze uitdaging* Een uitgave van het Ministerie van Economische Zaken. Directoraat-Generaal voor Industrie en Regionaal Beleid ([Den Haag] 1991), 3-4.
28. Richtlijn 80/723/EEG.
29. A. Hoogerwerf, 'Beleid, processen en effecten', in: A. Hoogerwerf (red.), *Overheidsbeleid*. (Alphen aan den Rijn 1989⁴), 23 - 24.
30. Rijksarchiefdienst/PIVOT, *Handelend optreden. Overheids handelen: modellen, onderzoeksmethoden en toepassingen* (s'-Gravenhage 1994), 36.
31. Antwoord van de minister van Financiën aan het kamerlid Van der Spek. Tweede Kamer, zitting 1976-1977, aanhangsel, 998, p. 2002u
32. De met een * gemarkeerde ondernemingen zijn een structuurvennootschap.
33. Besluit van 24 juni 1941, VO 1941/125, NV Nederlandsche Machinefabriek Artillerie-inrichtingen. Zie ook HTK, bijl. 1948/49, 937 en HTK, bijl. 1955/56, 4170, instel

ling van een nationaal bedrijf der Artillerie inrichtingen; en HTK, bijl. 1956/57, nr. 7 nota van wijzigingen en de Wet van 20 maart 1958, Stb. 177 tot instelling van het Staatsbedrijf der AI.

34. De Herstelbank is niet opgericht bij Koninklijk besluit, maar bij notariële akte zoals elke naamloze vennootschap. Het genoemde KB is een machtiging tot oprichting.